

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: Zemědělství

Studijní obor: Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině

Katedra: Katedra krajinného managementu

Vedoucí katedry: doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Komparace kvality života na venkově a ve městě

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Drahomíra Kušová

Autor bakalářské práce: Klára Zachová

České Budějovice 2015

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta zemědělská
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Klára ZACHOVÁ**
Osobní číslo: **Z11405**
Studijní program: **B4131 Zemědělství**
Studijní obor: **Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině**
Název tématu: **Komparace kvality života na venkově a ve městě**
Zadávací katedra: **Katedra krajinného managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Jižní Čechy jsou venkovský region, ale je rozdíl, zda žijete v malé obci nebo ve městě.

Cíl práce:

Cílem práce je popsat a porovnat vybrané aspekty kvality života na venkově a ve městě na příkladu obce Sousedovice a města Strakonice.

Metodika:

Bakalářská práce bude mít dvě části. Teoretická část se bude zabývat literární rešerší, které se bude týkat dané problematiky obecně (vymezení pojmů, stanovení vybraných sociálních ekonomických a environmentálních aspektů života) a vytvoří tak teoreticko - metodologický základ pro komparaci. Empirická část bude založena na vlastním průzkumu v terénu (rozhovory, dotazníky) s obyvateli vybraných lokalit.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **40 stran textu**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

Bartoš, M., Kušová, D., Těšitel, J. (2011): Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky. Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy
Lomnický, P., Moravcová J. (2011): Zhodnocení problémů rozvoje malých obcí. DP, ZF JU v Českých Budějovicích
Kouřilová J. (2012): Synergie vztahu venkov-město, Alfa nakladatelství, Praha
Majerová M., Herová I. (2007): Český venkov (2006): sociální mobilita a kvalita života venkovské populace, PEF ČZU, Praha
Majerová V. (2005): Český venkov (2004): život mladých a starých lidí, PEF ČZU, Praha
Majerová V., Herová I. (2009): Český venkov (2008): proměny venkova, PEF ČZU, Praha
Majerová, V. (2006): Sociologie venkova a zemědělství. Česká zemědělská univerzita, Praha
Pělucha M. a kol. (2012): Venkov na přelomu 21. stol. Venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostí ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů města a venkova v globalizované ekonomice. Alfa nakladatelství, Praha
Vaňurová, H., Mühlpachr, P. (2005): Kvalita života: Teoretická a metodologická východiska, MDS, Brno

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Drahomíra Kušová**
Katedra krajinného managementu

Datum zadání bakalářské práce: **4. března 2013**
Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2014**

prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 13
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 20. března 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zemědělskou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

Klára Zachová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Drahomíře Kušové za pomoc, velice cenné rady a trpělivost při vypracování mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala členům rodiny za podporu a obyvatelům obce Sousedovice a Strakonice za ochotu při vyplňování dotazníku.

Abstrakt

Hlavním cílem této práce bylo popsat a porovnat vybrané aspekty kvality života na venkově a ve městě na příkladu obce Sousedovice a města Strakonice. V teoretické práci jsou shrnuty poznatky z literatury, které se týkají dané problematiky. Vlastní práce byla zaměřena na dotazníkové šetření ve vybraných lokalitách.

Klíčová slova

Kvalita života, venkov, město, urbanizace, suburbanizace, Sousedovice, Strakonice.

Abstract

The main objective of this study was to describe and to compare of some aspects of quality of life in the countryside and in the town on the example of village Sousedovice and of town Strakonice. In the theoretical work are summarized the findings from the literature concerning of the issue. The actual work was focused on surveys in selected locations.

Key words

Quality of life, countryside, town, urbanization, suburbanization, Sousedovice, Strakonice.

Obsah

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE	9
2. LITERÁRNÍ REŠERŠE	10
2. 1 Kvalita života	10
2. 1. 1 Vývoj pojmu	10
2. 1. 2 Co se rozumí kvalitou	11
2. 1. 3 Definice kvality života dle WHO	12
2. 1. 4 Dimenze kvality života	12
2. 1. 5 Rozsah pojetí kvality života	12
2. 1. 6 Měření kvality života	13
2. 1. 6. 1 Subjektivní měření	14
2. 1. 6. 2 Objektivní měření	14
2. 1. 7 Indikátory kvality života	14
2. 2 Trvale udržitelný rozvoj	16
2. 3 Venkovský prostor	17
2. 3. 1 Definice venkova	18
2. 3. 2 Vymezení venkovského prostoru	19
2. 3. 3 Rozdělení venkova	20
2. 4 Městský prostor	21
2. 4. 1 Definice města	22
2. 4. 2 Vymezení městského prostoru	22
2. 5 Vazby město-venkov	23
2. 6 Vývoj vztahu město-venkov	23
2. 7 Procesy ovlivňující dnešní podobu města a venkova	26
2. 7. 1 Urbanizace	26
2. 7. 2 Suburbanizace.....	27
2. 7. 2. 1 Suburbanizace v ČR	28
2. 7. 2. 2 Rezidenční suburbanizace	29
2. 7. 2. 3 Komerční suburbanizace	30
2. 8 Regionální kontext	30
2. 8. 1 Charakteristika Jihočeského kraje	30
3. METODIKA	33
4. VÝSLEDKY	34

4. 1 Charakteristika vybraných obcí - objektivní data.....	34
4. 1. 1 Obec Sousedovice.....	34
4. 1. 1. 1 Geografie.....	34
4. 1. 1. 2 Historie.....	34
4. 1. 1. 3 Současnost a vybavenost.....	35
4. 1. 2 Město Strakonice.....	36
4. 1. 2. 1 Geografie.....	36
4. 1. 2. 2 Historie.....	36
4. 1. 2. 3 Současnost a vybavenost.....	37
4. 2 Srovnání vybraných obcí - subjektivní data.....	38
5. DISKUSE A ZÁVĚR.....	58
6. SEZNAM LITERATURY.....	61
7. PŘÍLOHA.....	66

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE

Kvalita života je velmi složitý a široký pojem. Zkoumá materiální, psychologické, sociální, duchovní a další podmínky pro zdravý a šťastný život. Komplexní pohled na život postihuje jak vnější podmínky, tak i vnitřní rozměry člověka. Při studiu kvality života je třeba brát v úvahu vývoj, proměny v prostoru a čase, společenské souvislosti, historické a kulturní kořeny, civilizační i generační změny (Holátová, Krninská, 2012).

Zájem o kvalitu života má kořeny v dávné minulosti. Kinney uvádí, že koncepce kvality života se objevuje již v římské a řecké mytologii, kde bývá spojována s osobnostmi Asclepia, Aesculupa aj. Zájem o nové přístupy v oblastech lidského myšlení se objevuje koncem 30. let 20. stol. u Thorndika, jenž zavádí pojem „kvalita života“ do psychologie (Vaňurová, Mühlpachr, 2005).

Zabýváme-li se kvalitou života, nesmíme opomenout problematiku trvale udržitelného rozvoje. Existuje mnoho definic a na mezinárodní úrovni se k udržitelnému rozvoji vede mnoho diskusí a jednání. Evropský parlament definuje udržitelný rozvoj jako zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystémů při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace (Komináčková, 2011).

Cílem mé bakalářské práce bylo popsat a porovnat vybrané aspekty kvality života na venkově a ve městě na příkladu obce Sousedovice a města Strakonice.

Práce je rozdělena na dvě části. V teoretické části se pokusím vysvětlit základní pojmy, které se týkají dané problematiky obecně. Bylo třeba vysvětlit kvalitu života a stanovit vybrané sociální, ekonomické a environmentální aspekty života a popsat regionální kontext vybraných lokalit.

V praktické části se zaměřím na konkrétní popis a porovnání vybraných lokalit a na vlastní průzkum mezi obyvateli formou dotazníkového šetření.

2. LITERÁRNÍ REŠERŠE

V této části budou objasněny klíčové pojmy (jako je kvalita života, venkov, město a procesy jako je urbanizace, suburbanizace) pro vytvoření teoretického kontextu pro vlastní šetření.

2. 1 Kvalita života

Definování ztěžuje fakt, že s tímto pojmem pracuje několik různých oborů a tím se liší jeho definování (Mareš, 2006).

V literatuře nalezneme celou řadu definic „kvality života“, ale ani jedna nebyla všeobecně akceptována. Stanovení definice je komplikováno pojmy jako „sociální pohoda“, „sociální blahobyt“ a „lidský rozvoj“. Ty jsou užívány jako ekvivalentní termíny. V nejobecnějším smyslu slova lze kvalitu života chápat jako důsledek působení mnoha různých faktorů. Mezi nejdůležitější faktory patří sociální, zdravotní, ekonomické a environmentální podmínky. Vzájemně na sebe působí, a tak ovlivňují rozvoj jedinců i celých společností (Payne, 2005).

2. 1. 1 Vývoj pojmu

Termín „kvalita života“ byl poprvé v historii zmíněn již ve 20. letech 20. století v souvislosti s úvahami o ekonomickém vývoji, který se zaměřil na materiální podporu nižších společenských vrstev. V 60. letech minulého století tento pojem použil tehdejší americký prezident Johnson ve svém politickém programu. V něm byl cíl zaměřen na zlepšování kvality života Američanů. Upozorňoval na to, že ukazatelem společenského blaha není pouhá kvantita spotřebovaného zboží, ale i to, jak dobře se lidem v určitých podmínkách žije.

V Evropě se objevil termín kvalita života v programu Římského klubu. Tato nevládní organizace kritizující zbrojení, vyzývala k potlačení hrozby jaderné války, hledala způsoby humanizace člověka a světa. Hlavním cílem Římského klubu bylo zvyšování životní úrovně lidí (Bartoňová a kol., 2005).

Německý politik Willy Brandt v 70. letech postavil svůj politický program, jehož cílem bylo zlepšení kvality života pro své spoluobčany. Termín „kvalita života“ se používá i v sociologii, kde slouží k odlišení životních podmínek. Může to

být například odlišení materiálních statků od vlastního životního pocitu lidí. Bylo zdůrazňováno, že není možné popsat život jedinců, skupin jen objektivními, ekonomickými ukazateli. K popsání situace lidí v určitém sociálním kontextu jsou lépe použitelné ukazatele subjektivní (hodnocení a emoční prožívání vlastního života).

V posledním desetiletí zaznamenává studium kvality života svůj největší rozmach. Různá pracoviště ve světě, zabývající se tímto tématem, se ho pokoušejí vymezit co nejkomplexněji a z různých aspektů (např. Centrum pro výzkum kvality života v Dánsku, Center of Health Promotion - University od Toronto). Velmi důležitým cílem studia kvality života je podpora a rozvoj životního prostředí a životních podmínek umožňující vést smysluplný a lepší život (Payne, 2005).

2. 1. 2 Co se rozumí kvalitou

Jsme běžně zvyklí hovořit o kvantitě - délce života. Ta se uvádí velice jednoduše, číselně, např. počtem let. Tímto způsobem je možné vyjádřit, jak dlouho zde člověk žije i jak dlouho zde žil.

Pohled do etymologického slovníku nám napovídá, že slovo „kvalita“ je odvozeno od latinského základu „qualitas“ - kvalita - či „qualis“ - jaký. Latinské „qualis“ je odvozeno od ještě hlubšího kořene „qui“ - kdo. Český kořen tohoto tázacího zájmena (kdo?) „k-“ nás dovede až ke slovům „kěž“ či „kýžený“ - tj. žádoucí, cílový stav atp.

Odpověď na otázku „co se rozumí kvalitou?“ je možné dát i sémanticky (významově). Kvalitou se tak rozumí „jakost, hodnota“ (obecně např. „dobrá až prvotřídní nebo naopak špatná hodnota“), tj. charakteristický rys, jímž se daný jev odlišuje jako celek od jiného celku (např. život jednoho člověka od života druhého člověka).

Známý je například výrok Aristotela o tom, že štěstí je něčím, v čem mají různí lidé odlišné názory. Aristoteles říká: „Když člověk onemocní, vidí štěstí ve zdraví. Když je v pořádku, jsou mu štěstím peníze.“ (Křivohlavý, 2002).

2. 1. 3 Definice kvality života dle WHO

Ústava Světové zdravotnické organizace (WHO) definuje kvalitu života jako jedincovu percepci jeho pozice v životě v kontextu své kultury a hodnotového systému a ve vztahu k jeho cílům, očekáváním, normám a obavám. Jedná se o velice široký koncept, multifaktoriálně ovlivněný jedincovým fyzickým zdravím, psychickým stavem, osobním vyznáním, sociálními vztahy a vztahem ke klíčovým oblastem jeho životního prostředí (Vaďurová, Mühlpachr, 2005).

2. 1. 4 Dimenze kvality života

WHO rozeznává čtyři základní oblasti, které vystihují dimenze lidského života bez ohledu na věk, pohlaví, etnikum nebo postižení:

- 1) *Fyzické zdraví a úroveň samostatnosti* - energie a únava, bolest, odpočinek, mobilita, každodenní život, závislost na lékařské pomoci, schopnost pracovat atp.
- 2) *Psychické zdraví a duchovní stránka* - sebepojetí, negativní a pozitivní pocity, sebehodnocení, myšlení, učení, paměť, koncentrace, víra, spiritualita, vyznání atp.
- 3) *Sociální vztahy* - osobní vztahy, sociální podpora, sexuální aktivita atp.
- 4) *Prostředí* - finanční zdroje, svoboda, bezpečí, dostupnost zdravotní a sociální péče, domácí prostředí, příležitosti pro získávání nových vědomostí a dovedností, fyzikální prostředí (znečištění, hluk, provoz, klima) atp. (Vaďurová, Mühlpachr, 2005).

2. 1. 5 Rozsah pojetí kvality života

Hovoříme-li o kvalitě života a máme-li na mysli život jednotlivého člověka (individua), vybíráme z celé problematiky kvality života jen její dílčí oblast. Engel a Bergsma (1988) rozlišují tři hierarchicky odlišné sféry:

Makro-rovina se zabývá otázkami kvality života velkých společenských celků např. dané země, kontinentů atp. Zde jde podle Bergsmy o nejhlubší zamyšlení nad problematikou kvality života - o absolutní smysl života. Život je v tomto pojetí chápán jako absolutní morální hodnota a kvalita života musí tento závěr ve své definici plně respektovat. Problematika kvality života se tak stává součástí základních politických, ekonomických a zdravotních úvah (např. problematika boje s epidemiemi, hladomorem, chudobou, genocidou, terorismem).

Mezo-rovina se podle Bergsmy a Engela (1988) zabývá otázkami kvality života v tzv. malých sociálních skupinách - např. škole, nemocnici, domově důchodců, pečovatelském domově, podniku atp. Zde jde nejen o respekt k morální hodnotě života člověka, ale i otázky sociálního klimatu, vzájemných vztahů mezi lidmi (např. v týmu lékařů, pečovatelek atp.), otázky neuspokojování a uspokojování základních potřeb každého člena dané společenské skupiny, existence tzv. sociální opory, sdílených hodnot (existence humanitních hodnot v dané skupině a jejich hierarchie) atp.

Osobní (personální) rovina je definována nejjednoznačněji. Je jí život jednotlivce (individua), ať jím je pacient, lékař či kdokoli jiný. Týká se každého z nás jednotlivě. Při stanovení kvality života jde o osobní - subjektivní hodnocení zdravotního stavu, bolesti, spokojenosti, nadějí atp. Každý z nás v této dimenzi sám hodnotí kvalitu vlastního života. Do hry tak vstupují osobní hodnoty jednotlivce - jeho představy, dojetí, naděje, očekávání, přesvědčení atp.

Fyzická (tělesná) existence je čtvrtou rovinou, v níž by bylo možné hovořit o kvalitě života. V tomto smyslu jde o pozorovatelné chování druhých lidí, které je možné objektivně měřit a porovnávat, např. jak kdo chodí (např. před a po ortopedickém léčení). Kritéria v této rovině je možné objektivně definovat za účelem jejich měření. I když tyto údaje jsou objektivně měřitelné, postrádají něco, co je pro hlubší pojetí kvality života podstatné, a proto Bergsma a Engel (1988) nedoporučují používat údajů z této roviny při definování kvality života (Křivohlavý, 2002).

2. 1. 6 Měření kvality života

Existuje množství metod pokoušející se hodnotit kvalitu života. Liší se však měnicím se chápáním pojmu kvalita života, ekonomickými a sociálními změnami ve společnostech, účelem, pro který byl nástroj zhotoven. Avšak můžeme tyto metody rozdělit do tří skupin. První je metoda měření, kde tuto kvalitu života hodnotí druhá osoba (objektivní hodnocení), druhou metodou je měření kvality života, kde hodnotitelem je sama daná osoba (subjektivní hodnocení), kombinace první a druhé metody se nazývá metoda smíšená (Bumbová, 2010).

2. 1. 6. 1 Subjektivní měření

Měření subjektivní složky kvality života je o něco složitější než měření objektivní složky, a to z důvodu, že lidský život je jedinečný a mnohorozměrný a každý člověk má své individuální pojetí kvality života. Subjektivní stránka kvality života je určována jeho celkovou spokojeností se životem – s kognitivním (do určité míry relativně racionálním) ohodnocením vlastního života a jeho konkrétním emocionálním prožíváním. Skutečnou subjektivní spokojenost nejlépe vystihuje psychologie, její metody a její zjišťovací instrumenty. Na mezinárodní úrovni existují a sledují se ukazatele spokojenosti s vlastním životem, ukazatele zachycují pocit štěstí (Svobodová, 2008).

2. 1. 6. 2 Objektivní měření

Měření objektivní stránky kvality života se dnes realizuje zejména prostřednictvím zvolených indikátorů. Ty umožňují na různých úrovních (místní, regionální, národní, mezinárodní) identifikovat stav a trendy vývoje, zprostředkovávat souhrnné informace o environmentálních, demografických, sociálních, ekonomických a dalších důležitých jevech. Objektivní měření kvality života pomocí indikátorů se zaměřuje zejména na předpokládané zdroje kvality života (Kouřimová, 2014).

2. 1. 7 Indikátory kvality života

Měření kvality života se uskutečňuje prostřednictvím indikátorů. Jsou rozlišovány tyto indikátory kvality života:

1) životního prostředí (např. stupeň znečištění ovzduší emisemi prachu a škodlivých plynů, znečištění vod a způsoby jejího čištění, nakládání s půdou včetně využívání hnojiv, stav lesů, nakládání s odpady a vývoj ve všech sledovaných oblastech týkajících se životního prostředí),

2) zdraví a nemoci (např. střední délka života celkově a u mužů a žen zvláště, kojenecká úmrtnost, nadváha či poruchy příjmu potravy, typy a druhy nemocí, příčiny pracovní neschopnosti a její délka, příčiny smrti, úrazy a nehody, počet lékařů na pacienta, počet lůžek na obyvatele, spotřeba léků, sebevraždy, kouření, alkohol, nelegální drogy atd. a vývoj ve všech sledovaných oblastech),

3) *úrovně bydlení* (např. způsob bydlení v rodinném domě/bytě, velikost obývaného domu/bytu, vybavení domů a domácností, napojení domů a bytů na technickou infrastrukturu, výdaje na bydlení atd. a vývoj ve všech sledovaných oblastech),

4) *využití volného času a rekreace* (např. sledovanost televize, poslechovost rádia, četba novin, knih a časopisů, návštěva divadel a kin, koncertů a výstav nebo hradů a zámků či sportovních akcí, tělesné aktivity, rekreační aktivity, způsoby trávení dovolené, využití tzv. druhého bydlení, přístupy na internet atd. a vývoj ve všech sledovaných oblastech),

5) *mezilidských vztahů* (obecně například vztahy spolupráce či konfliktu, konkrétněji například způsoby chování na veřejnosti, vztah mladých a starých, vztah k místu bydliště, vztahy k handicapovaným, etnickým skupinám, vztahy mužů k ženám, vztahy uvnitř rodiny (domácí násilí) atd. a vývoj všech sledovaných aspektů),

6) *sociálních i technologických charakteristik práce* (sociální a ekonomické charakteristiky: např. zaměstnanost/nezaměstnanost a její důvody, členění zaměstnanosti/nezaměstnanosti podle sektorů, profesí regionů, pohlaví, vzdělání, věku či délky, úroveň příjmů (mzdy, platy, důchody, sociální dávky) opět v podobném členění: technologické charakteristiky: stupeň automatizace pracovního procesu, využití počítačů atd. a vývoj ve všech sledovaných aspektech),

7) *osobní i kolektivní bezpečnost* (např. způsoby zajištění vnější bezpečnosti (armáda), způsoby zajištění vnitřní bezpečnosti (policie, bezpečnostní služby), typy zločinů, počet obviněných na počet obyvatel, počty trestů, délky výkonu trestů, dopravní nehodovost atd., včetně vývoje ve všech sledovaných ukazatelích),

8) *sociálních jistot a občanských svobod* (např. zajištění zaměstnanců, zajištění ve stáří, v nemoci, zajištění marginalizovaných skupin obyvatelstva, způsob uplatnění práva na stávku, právo volit a být volen, právo shromažďovací, právo sdružovat se v odborech, rovné zacházení pro ženy a muže, existence diskriminace vzhledem k věku či rase, možnost vyjadřovat se k dění v regionu/společnosti atd., včetně vývoje ve všech sledovaných ukazatelích),

9) *možnosti podílet se na řízení společnosti* (např. prostřednictvím občanských sdružení a účasti v komunitních aktivitách, podíl zastoupení žen, etnik, mladých/starých v politickém životě, ve vedení státu, ve vedení firem, ve vedení

politických stran, vztah lidí k politice (volební účast, výsledky voleb atd.), včetně vývoje ve všech sledovaných ukazatelích),

10) vzdělání (např. počty žáků a studentů, jejich výsledky a uplatnění na trhu práce, typy vzdělání a typy škol ve vztahu k počtům žáků/studentů, délka vzdělání, dovednosti studentů/žáků, počet učitelů na studenta či žáka, jejich věková struktura, financování školství atd., včetně vývoje ve všech sledovaných ukazatelích),

11) rodinného života (např. sledování počtu dětí, způsobů reprodukce (např. rok narození prvního dítěte), počty bezdětných žen, potraty, způsoby sexuálního chování, nemanželské děti, sňatky a rozvody atd., včetně sledování vývoje všech sledovaných ukazatelů) (Holátová, Krninská, 2012).

2. 2 Trvale udržitelný rozvoj

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí říká, že trvale udržitelný rozvoj společnosti je ten rozvoj, který současným i budoucím generacím zachová možnost uspokojovat základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů [1].

Definice udržitelného rozvoje byla poprvé zveřejněna v roce 1987 v tzv. Brundtland report, pojmenované po norské fyzičce a političce Gro Harlem Brundtland, předsedkyni Světové komise pro životní prostředí a rozvoj.

Mezi hlavní úkoly udržitelného rozvoje a jeho principy patří zejména potřeba definovat koncepty, které by dokázaly omezit dopad lidské populace na životní prostředí. Za udržitelný je považovaný pouze takový rozvoj území, který přizpůsobuje rychlost čerpání zdrojů jejich obnově (Šarapatka a kol., 2010).

Trvale udržitelný rozvoj je komplexním souborem strategií, které umožňují pomocí ekonomických prostředků a technologií uspokojovat lidské potřeby, materiální, kulturní i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů; aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich sociálně-politické instituce a procesy (Rynda, 2009).

2.3 Venkovský prostor

Pojem „venkov“ běžně vyvolává asociace spojené se zemědělstvím, špatnou dopravní dostupností, nízkou úrovní vzdělání obyvatel, selektivní migrací spojenou s odchodem mladých lidí do měst a v jejím důsledku stárnoucím venkovem, idylickou krajinou sice s dobrým stavem životního prostředí, ale bez pracovních příležitostí mimo sektor zemědělství apod.

Neexistuje jeden homogenní venkov se stejnými problémy. Naopak lze vymezit mnoho typů venkova, a proto nelze zobecňovat výše uvedený výčet možných charakteristik venkovských oblastí a považovat je kompletně za znevýhodněné či upadající. Naopak lze konkrétně určit vyspělé a rozvíjející se venkovské oblasti či obce nejen např. v zázemí měst a urbanizovaných oblastí, ale také v bezprostřední blízkosti klíčových dopravních koridorů (Pělucha, 2012).

Venkovský prostor má zásadní význam z hlediska jeho udržitelného rozvoje. Rozvoj venkova souvisí s využitím venkovského potenciálu a rozvojem jak zemědělského, tak také nezemědělského sektoru. Zároveň je nutno brát v potaz ochranu životního prostředí a krajinnotvornou funkci v souvislosti s příchodem dalších aktivit (Pělucha a kol., 2009).

Rozvoj venkova se tak v posledních dvou desetiletích postupně zakomponoval do výzkumu a vědeckého zájmu a začal být plně reflektován různými politikami nejen v EU, ale také v České republice (Pělucha, 2012).

Venkov v tomto soudobém pojetí tedy nezahrnuje jen zemědělství jako odvětví výroby potravin, ale plní řadu nových alternativních funkcí, spojených s nezemědělskými aktivitami v oblasti hospodářské, zajišťováním ekologické rovnováhy, poskytováním odpočinku a rekreace obyvatelům měst. Nadále však zůstává zvláštním sektorem společnosti sestávajícím z míst, které obsahují takové prvky vytvářející sociální dynamiku, dovolující analyzovat venkovskou společnost zvláštní optikou. Ne tedy podle jednotného městského, urbánního vzoru.

V průběhu historie se venkovský prostor vyvíjel a měnil. Rozvoj měst, původní jev modernizačního procesu zasahuje nejen teritorium a jeho obyvatele jako „velký společenský proces“, ale týká se každodenního života, a to jak v samém epicentru - městě, tak v jeho okolí až do periferie a jeho dosah je pak znatelný i na venkově, kde působí na „to tradiční“, za co bývá/al venkov obvykle pokládán v

protikladu k modernímu městu. „Vír města“ zanáší k venkovu anonymitu a neosobnost, mění zavedené zvyky a obyčeje, tradiční venkovské instituce, venkovskou subkulturu. A také to, co bývalo a stále zůstává pro venkov typické - způsob života spojený s přírodou, půdou a hospodařením na ní (Majerová, 2008).

Historie venkova jako protipólu města je spjata s oddělením zemědělství od ostatních činností. Do 19. století bylo v evropských zemích zemědělství naprosto převládajícím způsobem obživy na venkově. Dnes tvoří zemědělské obyvatelstvo menší část venkovské populace, která je stále více činná i v jiných hospodářských sektorech. V průmyslově vyspělých zemích je pro venkov typická zemědělsko-průmyslová nebo průmyslově-zemědělská struktura. Ve značném počtu malých venkovských sídel tvoří podstatnou složku populace obyvatelé velkých měst pravidelně přijíždějící za rekreací. Venkov je pro ně místem tzv. druhého bydlení (Petrušek a kol., 1996).

2. 3. 1 Definice pojmu venkov

„Venkov jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla. Pojem venkov tedy integruje jak nezastavěné území, tak i zastavěné území malých sídel - vesnic. Po venkov jsou charakteristické menší intenzity sociálně ekonomických kontaktů, menší hustota vazeb mezi jednotlivými subjekty, které se ve venkovském prostoru pohybují. Venkov je kontinuálně vymezený prostor.“ (Perlín, 2008).

„Venkov jako obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyvatelstva, ale i jiným způsobem života, většinou propojeným s přírodou, ale také jinou sociální strukturou ve srovnání s městem. Z hlediska sociologie je venkov charakterizován především specifickým typem komunity s těmito znaky:

1. vyšší míra vzájemné sociální závislosti,
2. menší variabilita profesních možností,
3. menší sociální diferenciací,
4. silnější vazba na tradice,
5. silnější determinací přírodním prostředím.“ (Petrušek a kol., 1996).

Odborníci, ekonomové a sociologové popisují pojem ruralita a venkovský prostor především třemi hlavními znaky:

- 1) hustota obyvatelstva je nízká a relativně menší sídla od sebe značně vzdálená,
- 2) půda je především využívána pro zemědělskou a lesnickou činnost, jsou zde chráněné oblasti z hlediska fauny a vegetace, oblasti reprodukce biologických rezerv, zdroje pitné vody a vodohospodářské chráněné oblasti,
- 3) najdeme zde tradiční venkovskou strukturu společnosti, převládající rodinné osídlení v rodinných domcích, stabilitu venkovského obyvatelstva, velký vliv tradic a dědictví minulosti kraje, obce, řemesel a charakteristických zaměstnání (Janotka, 1999).

2. 3. 2 Vymezení venkovského prostoru

Nejužívanějším kritériem pro vymezení venkovských obcí v ČR je počet obyvatel. Pokud je počet trvale bydlících obyvatel v obci nižší než 2 000 osob, pak je tato obec označena jako venkovská (Majerová, 2000). V poslední době se většina prací pro vymezení městských obcí s odkazem na zákon o obcích přiklání k hodnotě 3 000 obyvatel (Perlín, Hupková, 2010).

Pro konvenční vymezení venkova se často používají ukazatele hustoty zalidnění. Pro potřeby vymezení venkovského prostoru se ve státech EU zpravidla používá vymezení venkova jako území s hustotou obyvatelstva do 100 ob/km² (Perlín, 1998).

Mimo jasně definované rysy může mít venkov také subjektivní vlastnosti. Můžeme jej vymezovat pomocí toho, jak je vnímán lidmi, jaký má „image“. Vnímání venkova v různých souvislostech a z různých úhlů pohledu popisují Kučera a Kuldová (2006):

1. *Venkov jako neměstský prostor* - venkov je vymezován jako prostor mimo města, obvyklými kritérii pro toto členění je počet obyvatel či hustota zalidnění nebo další ekonomické a demografické ukazatele.
2. *Venkov jako krajina* - venkov jako otevřený prostor je alternativou k uzavřenému a stísněnému prostředí měst.
3. *Venkov jako prostor pro zemědělství* - subjektivní dojem obyvatel měst, na venkově však zemědělství není nejdůležitější ekonomickou aktivitou.

Má krajinotvornou funkci, ale není jediným činitelem. Často mylně zaměňované pojmy (venkov = zemědělství).

4. *Venkov jako životní styl* - životní styl obyvatel venkova je odlišný od obyvatel měst je časté tvrzení, na venkově je patrný vliv uzavřených lokálních komunit, osobní vztahy jsou úzce omezené. V současné době se však vytrácí identita, vědomí života na venkově.

5. *Venkov jako prostor rekreace a odpočinku* - tato funkce venkovu připadla až v průběhu 20. století s rozvojem turistiky a „druhého bydlení“ - chataření a chalupaření. Z pohledu rozvoje venkova je to však funkce nejednoznačná - má jak pozitivní, tak i negativní důsledky (Majerová, 2009).

2. 3. 3. Rozdělení venkova

Pro hodnocení venkova a venkovského sídla je dále důležité jednoznačně oddělit dva často používané pojmy. Jedná se o pojem obec, který je vymezen pro administrativní vymezení základní jednotky veřejné správy, na které je voleno zastupitelstvo a starosta a která spravuje v samostatné působnosti svoje správní území. Obec se často skládá z více územně oddělených sídel.

Sídlo je prostorově oddělená jednotka, kterou tvoří skupina domů, a která je oddělena od dalších sídel volným nezastavěným prostorem. Sídlo má nebo alespoň v minulosti mělo obytnou funkci, nebo má rekreační funkci (Perlín, 2008).

Různé pojetí venkova můžeme rozdělit podle územního hlediska na venkovský prostor, venkovský region a venkovské sídlo - vesnici.

Jako *venkovský prostor* se obvykle označují vesnice (venkovské osídlení) a krajina v jejich okolí, jiné pojetí říká, že to je souhrn katastrů venkovských obcí nebo podrobněji souhrn ploch zemědělské půdy, lesů, vodních ploch, intravilánů, venkovských sídel, polních cest a místních komunikací. Stejně tak můžeme jako venkov označit celé území mimo plochy měst.

Pojem *venkovský region* je využíván ve statistikách - obvykle označuje oblast definovanou na základě určených kritérií. Nejběžněji používaná metoda v EU hodnotí regiony podle podílu obyvatelstva žijícího ve venkovských obcích, které jsou pro tyto účely vymezeny danou maximální hustotou obyvatel (tj. počtem obyvatel na 1km²).

Venkovské sídlo, venkovská obec či jednoduše vesnice je označení pro sídlištní jednotku ve venkovském prostoru. Z historického hlediska je to typické seskupení obytných a hospodářských stavení, plnících různé funkce, mezi nimiž měla důležité místo funkce zemědělská (Majerová, 2005).

2. 4 Městský prostor

Město je označením lidského sídla s vysokou hustotou obyvatel a komunikací, s rozvinutou dělbou práce a poskytováním služeb, uspokojujících převážnou většinu potřeb obyvatel, a s vysokou mírou kulturní a hmotné směny. Konkrétní podoba města se velmi mění v závislosti na době a místě. Dnes se často hovoří o městské civilizaci, ve které se rozdíl mezi městem a venkovem bez ohledu na velikost obce v mnoha životních oblastech stírá (Jandourek, 2012).

Pojmeme-li město jako geografický systém, bude se členit do subsystémů městských čtvrtí a jeho suprasystémem bude obdoba toho, čím je vnitřní Praha tzv. Velká Praha. Podobně jako u organismu můžeme však, coby subsystémy města vyčlenit z hlediska různých užitých oborů jeho funkční soustavy jako bydlení, dopravu, spoje apod. Kritériem rozumného zavedení systému je, zda navržené členění jeví rysy systémového chování. Hranice systému se např. projevují tím, že vztahy uvnitř nich jsou silnější (pro fungování významnější) než vazby z vnitřku systému ven. Na těchto hranicích se nacházejí vstupy a výstupy (někdy fyzicky totožné), kterými procházejí toky, a to energomateriální a nebo informační (Blažek, 1998).

L. Mumford uvádí, že existují 3 trvalé institucionální a morfologické znaky města:

1. městské jádro, sloužící jako ceremoniální centrum, které často tvořilo posvátné jádro pro pozdější založení města (např. v Athénách),
2. trvalé shluky budov umístěných poměrně blízko sebe, charakterizující mnohé městské struktury odvozené z neolitických vesnic,
3. velká skupina hmotných struktur a institucí, odvozená z nového městského jádra, tj. z citadely (Petrušek a kol., 1996).

2. 4. 1 Definice města

J. Musil (1967) definuje město jako „složitý sociální systém, vyznačující se rozvinutou dělbu práce a velkou hustotou obyvatelstva, které je sociálně velmi různorodé, nezabývá se zemědělstvím a vytvořilo si soustavu interakcí, charakterizovanou distancí v meziosobních vztazích, partikulárností sociálních rolí a nepřímými způsoby sociální kontroly.“

L. Wirth (1938-39) definuje město jako relativně velké, husté a trvalé osídlení sociálně heterogenních jedinců. (Geist, 1993).

2. 4. 2 Vymezení městského prostoru

Městský prostor je místo vytvořené člověkem ve venkovním prostoru města. Na tomto místě se setkávají lidé, kteří jsou si však většinou cizí. Tento prostor je většinou ve vlastnictví měst a je tedy všem obyvatelům měst a jejich návštěvníků volně přístupný.

Jak uvádí Kratochvíl (2012) tato prostranství lze členit z hlediska jejich významnosti na: společensky významná (např. nádvoří Pražského hradu), dále městotvorně významná (pěší zóny, náměstí, tržiště, nábřeží, ulice, atria domů, pasáže, parkoviště, podchody, stanice metra, lávky), krajinotvorně významná (městské parky, lesoparky, parkové úpravy lázeňských měst), prostranství méně významná u běžnějších městských objektů (vnitrobloky, dvorky, areály nemocnic, hřiště) a prostranství společensky nevýznamná (nejbližší okolí obytných nebo rodinných domů, firem, administrativních budov apod.).

Urbánní prostředí současné doby je v České republice velice rozdílné. V naprosté většině měst chybí výtvarná a výrazová koncepčnost a bohužel velice často se vyskytuje i značná zanedbanost. Na nevalném celkovém výrazu a estetickém dojmu urbánního prostředí se dodnes podílejí zejména neupravenost a „zaplátovanost“ stále ještě převážně asfaltových chodníků a vozovek, chybějící nebo devastovaná zeleň a především zchátralé fasády přilehlých objektů. V poslední době se množí, a to i na citlivých a exponovaných lokalitách, novostavby, které jsou nevhodné, anebo alespoň značně problematické jak z funkčního, provozního, tak i prostorového hlediska (Konvička, 2005).

2. 5 Vazby město-venkov

Vymezení vztahů měst a venkova je komplikováno odlišným charakterem osídlení jednotlivých částí Evropy. Tento fakt do značné míry ztěžuje jak definici základních pojmů, tak i pochopení procesů, které v území probíhají, a aplikovatelnost některých postupů či řešení vzájemných vztahů měst a venkova v jednotlivých částech, resp. státech Evropy (srovnání vybraných aspektů města a venkova viz. tab. č. 1). Historický vývoj osídlení ovlivněný geografickými, ekonomickými, politickými, sociálními a dalšími faktory vedl k vytvoření různé struktury osídlení v jednotlivých evropských zemích, která se samozřejmě promítá i do vztahů mezi městy a venkovem (Kouřilová, 2012).

2. 6 Vývoj vztahu město-venkov

Přechodem na zemědělskou výrobu se zvětšovalo množství úživných prostředků (potravin), které bylo možno skladovat a které převyšovaly bezprostřední nutnou spotřebu obyvatelstva. Umožnil se tím vznik skupin lidí, kteří se nemuseli přímo věnovat zemědělské činnosti nebo lovu a sběru, tedy výrobě a získávání potravy. Vznikala sídla jako centra světské a duchovní správy. Jestliže zemědělství vedlo k relativně trvalejšímu usazení lidských skupin, vznik sídel tuto usazenost dále posílil. Kromě správní činnosti docházelo v těchto centrech také k rozvinutější dělbě práce.

Ne všechna zemědělská sídla se změnila ve významná centra, která bychom označili jako města a hrady, většina sídel si zachovala zemědělský charakter a početně rostla pouze v závislosti na potřebách zemědělské výroby. Pro vznik města nebo hradu bylo důležité nejen bohatství pocházející z úrodnosti daného území a další přírodní zdroje, jejichž význam se měnil podle znalosti a schopnosti jejich využití, ale i výhodná poloha daného sídla. Významná centra vznikají na vodních tocích, na obchodních cestách nebo na mořském pobřeží. V těchto centrech se vytvořil nový typ obyvatelstva. Koncentrace lidí a různých činností vytvořila podmínky pro technologický rozvoj, vynálezy a obecně pro celkový pokrok. Tím se tato sídla stala v dané oblasti dominantní a jejich vládci ovládali i okolní zemědělská sídla. Vývoj probíhal postupně a bylo by možné dokumentovat jeho různé fáze, které navíc v jednotlivých světových oblastech měly různá specifika.

V průběhu času vznikají v městských sídlech další instituce, které jsou pro města typické. Jsou to administrativní budovy, soudy, věznice, kasárna, nemocnice, školy, knihovny, trhy, dílny, řemesla, obchody atd. Městské obyvatelstvo je často odděleno od ostatní populace. Má různá práva a privilegia, určitou autonomii správní i soudní a uzavírá se proti přistěhovalcům. To je typické pro období feudalismu, kdy města spolu se šlechtou tvoří základy státu a kdy přetrvává ostrá hranice mezi městem a venkovem.

V procesu urbanizace (jako součást globální revoluce moderní doby) se ostré hranice mezi městem a venkovem stírají. Mohou vznikat nová města přeměnou vesnic, ve kterých se rozvinul průmysl nebo obchod, stará města rostou v období průmyslové revoluce především příchodem venkovského zemědělského obyvatelstva, umožněného zrušením nevolnictví a poddanství. Rychlá urbanizace v dnes ekonomicky vyspělých zemích a celkový rozvoj společnosti změnil nejen charakter měst, ale i venkova. Jestliže dříve oddělenost města a venkova vedla k rozdílnému stylu života městského a venkovského obyvatelstva, dnes se tyto rozdíly stírají. Dochází k tzv. nepřímé urbanizaci, kterou chápeme jako přenesení městského stylu života na venkov. Velikost sídla přestala být kritériem jeho městského charakteru, i když si města ještě zachovávají s ohledem na svou velikost některé funkce, kterými se odlišují od ostatních venkovských sídel (Majerová, 2009).

Tabulka č. 1: Srovnání vybraných momentů města a venkova

Venkovské obce	Velkoměsto
A. Obecné rysy sociálních vazeb	
Převaha vzorů pospolitostního charakteru, lidé jsou navzájem spojeni četnými vztahy a mají četné kontakty	Převaha účelových, asociativních vztahů, přestože potenciálně existuje větší počet kontaktů a vztahů, tyto vztahy vzájemný nesplývají
Sociální soudržnost spočívá do značné míry na podobnosti jednotlivců	Sociální soudržnost spočívá spíše na rozmanitosti a komplementaritě, která se vyvinula s dělbou práce
B. Sociální pole	
Menší počet osob tvoří celkové sociální pole jednotlivců, je více či méně dáno lidnatostí obce	Celkové sociální pole jednotlivce je potencionálně i fakticky větší než na venkově

V menších obcích se všichni znají osobně	Ve velkoměstech se většina lidí nezná, a přitom jsou, díky velké hustotě, navzájem v častých fyzických kontaktech
Stabilita a stejnorodost obyvatelstva žijícího po generace v podobných podmínkách vede k pevnějším vztahům mezi obyvateli	Růst měst a různorodost obyvatelstva, spojené s tím, že lidé spolu žijí kratší dobu bez společné tradice, vede ke slabším vztahům mezi obyvateli
C. Povaha sociálních kontaktů	
Sociální vztahy a kontakty mezi lidmi jsou často cílem jednání samy o sobě, spontánní komunikace má vlastní hodnotu	Sociální vztahy jsou ve stále větší míře instrumentální povahy, tj. jsou prostředkem k dosažení dílčích cílů
Povaha sociálních kontaktů je osobní a trvalejší	Povaha mnoha sociálních kontaktů je často neosobní, povrchní a přechodná
Přímá komunikace je stále významnější a lidé přikládají velký význam (vedle informací získaných z masmédií) právě osobní komunikací	Roste význam nepřímé komunikace a informací a vazeb vytvářených masmédií
D. Struktura sociálních rolí	
Lidé ve venkovských obcích vystupují často vůči týmž osobám v četných a různých rolích	Lidé ve městech vystupují vůči novým lidem v různých rolích
Lidé jsou nositeli většího počtu rolí současně a ve vzájemných vztazích vystupují ve větší míře jako „celé“ osobnosti	Ve vzájemných vztazích mezi lidmi mají rostoucí význam vztahy vybudované kolem jednotlivých rolí
Vazby mezi lidmi jsou vytvářeny mnohočetnými a „hustými“ vztahy plynoucími z toho, že lidé navzájem vystupují ve více rolích	Vazby mezi lidmi jsou vytvářeny partikulárními a segmentovanými vztahy, které jsou „řidší“ a volnější

(Zdroj: Duffková a kol., 2008)

2. 7 Procesy ovlivňující dnešní podobu města i venkova

2. 7. 1 Urbanizace

Pod pojmem urbanizace se v sociologii rozumí dva společenské procesy: zvětšování relativního počtu obyvatelstva, které bydlí ve městech, a růst počtu lidí, kteří žijí městským způsobem života, bez ohledu na to, zda bydlí či nebydlí ve městech.

V prvním pojetí, ve kterém se tohoto pojmu častěji užívá, se zdůrazňuje změna v územním rozložení obyvatelstva. Je to proces, který se týká prostorově strukturální stránky společnosti. Druhý význam pojmu urbanizace označuje kulturní a sociálně psychologické změny, při kterých obyvatelé přejímají hmotné a nehmotné prvky městské kultury včetně vzorů chování, forem sociální organizace a idejí (Turek, Oborská, 1970).

Urbanizace jako dlouhodobý historický proces převládá nad ruralizací, i když v současné době jednou z reakcí na negativní civilizační důsledky, resp. na ekologickou krizi, je návrat k hodnotám venkova (Petrušek a kol., 1996).

Obecně lze chápat proces urbanizace jako stěhování lidí z venkovského prostředí do měst. Klasická urbanizace probíhala na přelomu 19. a 20. století. Bylo to spojeno zejména s budováním železniční sítě a dále s průmyslovou revolucí dané doby. Urbanizace také dokladuje zvyšování nároků společnosti, která si myslela, že ve městě nalezne lepší a snazší život.

Urbanizace je proces poměšťování, při kterém se stává z prostředí neměstského prostředí městské. Může docházet k rozšiřování městské zástavby, imigraci obyvatelstva do měst nebo pouze k přebírání městského způsobu života. Součástí široce chápaného procesu urbanizace jako přeměny společnosti a prostředí na městské je suburbanizace [2].

Urbanizace probíhá na několika úrovních:

- 1) *Demografické* - migrace obyvatel z venkova do městských oblastí, která způsobuje zvyšování podílu městského obyvatelstva.
- 2) *Hospodářské* – růst podílu obyvatel pracujících mimo zemědělství, předně v průmyslu a pak ve službách.
- 3) *Sociální* – rozšiřování městského životního stylu.

- 4) *Prostorově-architektonické* – městský růst a vytváření nových měst, změny prostorových forem (Jandourek, 2012).

2. 7. 2 Suburbanizace

Proces suburbanizace znamená přesun obyvatel, jejich aktivit a některých funkcí z jádrového města do zázemí. Jedná se o typický proces rozšiřování území města, který můžeme zaznamenat jak u většiny měst vyspělých zemí, tak v historickém vývoji našich měst. Termín suburbanizace je odvozen z anglického slova suburb, tedy předměstí, které vzniklo jako složenina z latinského základu urbs znamenající město a předpony sub, která označuje umístění vedle, za nebo pod městem [2].

Suburbanizace je poměrně komplexní proces, který je vyvolaný celou řadou vzájemně se podmiňujících faktorů. Mnohé z nich ovlivňují ráz měst, jiné zas příznivě působí na pozvolné rozšiřování měst do okolní krajiny (Matlovič, 2002).

Lauko (2001) uvádí, že nedostatkem bytů, jejich vysokou cenou a vyššími náklady na živobytí, jako s nevyřešenými problémy životního prostředí a dopravy ve městech, je možno sledovat rychlé procesy suburbanizace z důvodu lacinějších pozemků, volného domovního a bytového fondu apod. V souvislosti se suburbánním procesem a životním stylem obyvatel narůstá počet osobních automobilů, na což nejsou obce připravené z dynamického hlediska a ani z hlediska statické dopravy.

Suburbanizací vznikají areály nové výstavby označované jako satelitní městečka (suburbia), nákupní nebo průmyslové zóny. Tyto lokality můžeme zjednodušeně rozčlenit podle převládající funkce na dva druhy: rezidenční (obytná) a komerční (pracovní a obslužná). V případě rezidenční suburbanizace sledujeme především výstavbu nového bydlení v zázemí města a postupný odliv lidí z jádrového města do nových rodinných (v poslední době i bytových) domů v okolních obcích. Rezidenční suburbanizace má mnoho forem, které se liší podle rozsahu nové výstavby, charakteru bydlení, lokalizace zástavby, architektury i ceny domů [2].

Na odchod obyvatelstva do okolních venkovských obcí působila už v 18. století inspirace venkovského domova, který vlastnila šlechta, romantická přitažlivost venkovské krajiny, ale také špinavé a nezdravé prostředí příměstských míst (Hall, 2002).

Jako negativa suburbanizace Lauko (2001) uvádí, že mnohá jádra měst ztratila svojí architekturu, svůj typický historický vzhled a tím i svojí identitu. Obyvatelstvo, které přišlo z venkova do nových sídlišť, často přinášelo rurální životní styl. Sídlíště vedla k oddělení místa bydlení od místa práce, s čímž souvisí problémy městské autobusové dopravy, problémy se znečišťováním ovzduší a životního prostředí vůbec.

Podle Czákové (2009) suburbanizace vede k opětovnému oživení venkova zejména novým obyvatelstvem. Tento proces však může vést k narušení přirozené sociální struktury společnosti, tradičních forem osídlení, architektonické objektové skladby, snižování kvality životního prostředí a podobně. Snížení sociálního, kulturního a environmentálního vědomí může vést k postupné vnitřní izolaci a k pasivitě obyvatel, což se promítá i do nevhodného chování v krajině.

2. 7. 2. 1 Suburbanizace v České republice

Vývoj suburbanizace má u nás pestřejší historii než v USA a to díky množství forem, kterých v Čechách nabývala. Například někteří autoři považují za suburbanizaci i ryze český fenomén chataření a chalupaření v tehdejší Československu. Ačkoliv chaty a chalupy nesloužily k trvalému bydlení, přesídlování městských obyvatel na víkendy a dovolené do rekreačních objektů také nese určité rysy suburbanizace (touha uniknout z města do přírody). Stejně tak je i výstavba panelových sídlišť někdy považována za jednu z podob suburbanizace (Gremlica, 2002).

Podle Sýkory (2002) započala suburbanizace nejvíce podobná jejímu dnešnímu pojetí již na počátku 20. století, kdy vznikaly na okrajích měst samostatně stojící vily. K rozvoji těchto nových vilových čtvrtí docházelo v Československu zejména v meziválečném období. Vzhledem k politickým a ekonomickým změnám se po roce 1989 zájem o vlastní bydlení v rodinném domě mimo město zvyšoval, ale podmínky pro plný rozvoj suburbanizace stále nebyly úplně příznivé. To se změnilo až ve 2. polovině 90. let díky rostoucím příjmům středních vrstev obyvatel, kteří již disponovali dostatečnou kupní silou, a také díky dostupnosti bankovních produktů pro financování bydlení a podpoře státu. Sýkora (2002) také poukazuje na to, že v tomto období změnilo podobu příměstského prostoru větší měrou hypermarkety a

průmyslové areály (nově vznikající na „zelené louce“), nežli individuální nízkopodlažní výstavba.

2. 7. 2. 2 Rezidenční suburbanizace

O rezidenční suburbanizaci lze hovořit v případě, že z jádrového města je dekoncentrována pouze obytná funkce. Suburbánní migranti jsou paradoxně stále spjati s městem a jsou na něm závislí. Jedná se totiž většinou o lidi s vyšším sociálním statusem, vyššími příjmy a určitými potřebami, které nemůže venkov uspokojit. Tito lidé většinou dojíždí do města za prací, vozí tam své děti do školek a škol, jezdí do města na nákupy a celkově využívají širokou nabídku služeb, kterou město nabízí (restaurace, kina, obchodní centra, fitness centra, kosmetická studia a podobně). V některých publikacích se pak můžeme setkat i s termínem „sídlištní noclehárna“, což znamená, že tito noví rezidenti tráví většinu dne ve městě a v suburbíích pouze přespí, aby druhý den ráno opět vyrazili do práce a vrátili se pozdě odpoledne nebo i večer.

S tímto fenoménem je spojena výstavba nových rodinných domků na okrajích cílových obcí nových obyvatel. Příměstská zóna takto ovlivněná (nebo někdy až znehodnocená) suburbanizačním procesem je snadno rozpoznatelná díky moderní zástavbě samostatně stojících nebo řadových rodinných domků, většinou na plošně méně rozsáhlých pozemcích, než je tomu u původní zástavby. Moderní architektura nezapadá do původního venkovského koloritu obce. Často vznikají celé nové homogenní čtvrti rodinných domů a tyto katalogové projekty pak tvoří jakousi samostatnou obec v obci. Obyvatelé těchto čtvrtí příliš nevyhledávají kontakt s místními starousedlíky, nestojí o navazování kontaktů s nimi a touží po soukromí. Někdy se takové chování nazývá „syndrom sídlištních lidí“. Toto pojmenování má své odůvodnění, protože tito lidé jsou z města a sídlišť zvyklí na určitou anonymitu, zahleděnost do sebe, nezájem o sousedy a okolí.

Konečným a nejdůležitějším důsledkem suburbanizace je přetváření krajiny v okolí města tím, že se sem lidé z města stěhují a přinášejí s sebou své aktivity a zvyky (Ouředníček, 2002). Méně násilnou formou suburbanizace je potom přestavba, rekonstrukce, nástavba či přístavba stávajícího bytového fondu nebo přeměna rekreačního objektu na objekt k trvalému rodinnému bydlení (Ptáček, 1998).

2. 7. 2. 3 Komerční suburbanizace

Stěhování ekonomických aktivit z měst na jejich okraj se nazývá komerční suburbanizace. Ouředníček (2002) používá dělení komerční suburbanizace na dva druhy: pracovní a obslužnou. Komerční suburbanizací vznikají zejména průmyslové zóny, logistické areály (činnosti související s dopravou, obchodem, skladováním a podobně), multifunkční centra spojující nákupy, služby a zábavu, nákupní nebo administrativní zóny. Za tak dramatickým rozvojem komerční suburbanizace lze spatřovat nižší cenu pozemků za hranicemi města.

Podle Sýkory (2002) je komerční suburbanizace charakteristická svou lokalizací podél dálnic a dalších významných komunikačních os či v blízkosti jejich křižovatek. Spolu s komunikací komerční budovy či celé jejich komplexy „vybíhají“ hvězdicovitě daleko od kompaktní zástavby města. Tento trend je v cizojazyčné literatuře popisován pod pojmem „ribbon development“ neboli stuhový vývoj.

2. 8 Regionální kontext

2. 8. 1 Charakteristika Jihočeského kraje

Jihočeský kraj je rozdělen do 7 okresů - České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor. Jejich základní charakteristika je uvedena v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Základní charakteristika okresů Jihočeského kraje k 31. 12. 2004

Okres	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Hustota zalidnění (obyv./km ²)	Počet obcí celkem	Počet měst
České Budějovice	1 626	179369	110	107	9
Český Krumlov	1 615	60144	37	46	5
Jindřichův Hradec	1 944	92658	48	106	9
Písek	1 138	70353	62	76	5
Prachatice	1 375	51528	38	65	4
Strakonice	1 032	69406	67	112	5

Tábor	1 328	102254	77	111	8
Celkem	10057	625712	62,2	623	45

(Zdroj: Majerová, 2008)

Jihočeský kraj je dlouhodobě vnímán především jako zemědělská oblast s rozvinutým rybníkářstvím a lesnictvím. Až v průběhu minulého století se zde rozvinul průmysl se zaměřením na zpracovatelské činnosti [3].

Celková výměra území Jihočeského kraje (10 057 km²) zaujímá téměř 13% celkové rozlohy České republiky a je tedy druhým největším krajem v ČR. Z tohoto území zaujímají třetinu lesy, a 4% pokrývají vodní plochy. Převážná část území leží v nadmořské výšce 400-600 m, s čím souvisejí poněkud drsnější klimatické podmínky.

Kraj představuje geograficky poměrně uzavřený celek, jehož centrální část vyplňují Jihočeské pánve (Českobudějovická a Třeboňská). Nejvyšším bodem na území kraje je šumavský vrchol Plechý (1 378 m n.m.), naopak nejnižším místem je hladina Orlické přehrady (330 m n.m.)

Území Jihočeského kraje spadá do povodí horní a střední Vltavy s přítoky Otavou, Lužnicí, Malší, Blanící, Nežárkou a mnohými dalšími. Nachází se zde velká vodní díla (přehrady), např. Lipno (největší vodní plocha v ČR - 4 870 ha), Orlík (s rozsáhlými rekreačními oblastmi a největším objemem zadržené vody v ČR), Římov (zásoby pitné vody), Hněvkovice (souvisí s výstavbou Temelína). Třeboňská pánev, protěkaná Lužnicí, se rozvinula v největší rybníkářskou oblast ČR. První zdejší rybníky vznikly v dobách Karla IV., největšího rozkvětu však jihočeské rybníkářství dosáhlo v 16. století n panství Rožmberků. Z řady stavitelů rybníků se proslavil Štěpánek Netolický a Jakub Krčín z Jelčan, který mimo jiné vybudoval hráz největšího rybníka Rožmberk (490 ha). Většinu rybníků na Třeboňsku napájí unikátní vodohospodářské dílo Zlatá stoka. V současnosti se nachází v jižních Čechách přes 7 tisíc rybníků o celkové výměře více než 31 tisíce hektarů.

Kraj není územím bohatým na suroviny, nejsou zde téměř žádné zdroje energetických surovin. K přírodnímu bohatství kraje přispívají rozsáhlé lesy Šumavy a Novohradských hor. Největší surovinové bohatství tvoří ložiska písků a šterkopísku, cihlářské hlíny, rašeliny, vápence, kameniva a sklářských písků. Území

kraje si udrželo mnohé ze svých přírodních kvalit, což se odráží v jeho rekreačním potenciálu. Snaha o zachování přírodního prostředí se odrazila ve zřízení Národního parku Šumava, CHKO Šumava, CHKO Třeboňsko, CHKO Blanský les. V kraji se též nachází skoro 300 maloplošných chráněných území a celá řada chráněných přírodních útvarů. Na území kraje leží dvě biosférické rezervace UNESCO (Šumava a Třeboňsko). Šumavská a Třeboňská rašeliniště současně chrání Ramsarská konvence jako mezinárodní významné mokřady (Majerová, 2008).

3. METODIKA

Pro vypracování této bakalářské práce byl nejprve zpracován teoreticko-metodologický základ pro empirické šetření kvality života ve vybraných obcích. Tento teoreticko-metodologický základ byl zpracován v podobě literární rešerše, ve které byly objasněny klíčové pojmy, vysvětleny procesy jako urbanizace a suburbanizace a byl charakterizován regionální kontext pro modelová území. Zároveň posloužil jako základ pro vytvoření dotazníku, který je k dispozici v příloze č. 1. Pro vypracování literární rešerše byly informace čerpány z odborné literatury a oficiálních internetových stránek.

V následující komparativní empirické studii, byla zmapována objektivní data získaná ze statistických údajů a internetových stránek obcí. Tato data posloužila jako obecná charakteristika celé obce. Dalším krokem bylo získání subjektivních dat využitím techniky sociologického výzkumu podložené dotazníkem. Dotazníkové šetření proběhlo v prosinci 2013. V obci Sousedovice jsem dotazníky roznesla osobně, ale bohužel jsem se setkala spíše s neochotou u vyplňování dotazníků. Ve Strakonících proběhl sběr dat v podobě anonymních online dotazníků internetového portálu Survio. Náhodným výběrem bylo získáno celkem 150 odpovědí (Sousedovice 50, Strakonice 100). Výsledky byly zpracovány do grafů a tabulek v programu Microsoft Excel a následně vyhodnoceny.

Vybrala jsem si obce, které se nacházejí ve stejném okrese (Strakonice) a jsou od sebe vzdáleny necelých 6 km. Obce se liší jak rozlohou, tak i počtem obyvatel (Sousedovice - 278 , Strakonice - 22 727). Předpokládala jsem, že díky tomuto faktu bude kvalita života v obcích odlišná.

4. VÝSLEDKY

4. 1 Charakteristika vybraných obcí - objektivní data

Předkládané výsledky jsou rozděleny na objektivní a subjektivní data. Vybraná data jsou zaměřena na porovnávání zvolených obcí. Chtěla jsem zjistit, zda se liší kvalita života v obci a ve městě a porovnat vybrané aspekty z hlediska geografického, historického a socio-demografického.

4. 1. 1 Obec Sousedovice

4. 1. 1. 1 Geografie

Sousedovice leží na úpatí hory Hradiště. Západně se tyčí kopec Kamenná Bába zvaný také Skalice a na jihozápadě směrem na Libědice se táhne podlouhlý vrch Kbýl. Všechny tři hory jsou zalesněny. V údolí mezi Skalicí a Kbýlem leží malá osada Smiradice, která patří k obci Sousedovice. Mezi Sousedovicemi a obcemi Drachkov a Pracejovice se táhne rozsáhlý les Hůl.

4. 1. 1. 2 Historie

Sbírka archeologických nálezů dokládá, že území dnešních Sousedovic obývají lidé více, než 2000 let. Na vrchu nazývaném Hradiště byla již osada v době starší železné (asi ve 4. stol. před Kristem), která byla obehnaná kamennými valy. Původní obyvatelé hradiště náleželi zřejmě k pokolení kamenných mohyl. Opustili je asi krátce před 2. stol. před Kristem, neboť z mladší doby železné nebyly objeveny žádné nálezy. Teprve kolem 7. století po Kristu bylo hradiště znovu osídleno slovanským kmenem. Slované obnovili skoro zaniklé hradiště a ještě vybudovali při jižním valu druhou část - předhradí, které spolu s hradištěm bylo používáno podle dostupných zpráv až do 10. stol. po Kristu. Svědčí o tom nálezy starší i střední hradištní keramiky (střepů, hliněných nádob). Byly nalezeny i nože, přeslen, kosti zvířat apod. První zmínka o Sousedovicích se datuje r. 1243, kdy Bavor I. daroval část Strakonického hradu s několika vesnicemi, mezi nimiž byly i Sousedovice, konventu řádu sv. Jana Maltéžského.

4. 1. 1. 3 Současnost a vybavenost obce

Významnou památkou je kaplička, která stojí na návsi. V roce 2002 byla dokončena její rekonstrukce i se zavedením elektronického zvonění a večerního osvětlení objektu. Její okolí bylo oploceno a upraveno.

Vedle budovy obecního úřadu najdeme Pomník padlým vojínům v 1. světové válce postavený v r. 1936. Zhotovil ho Jan Hlinka z Hodějova u Volyně. Během roku 2001 byl pomník oplocen a jeho okolí bylo osázeno jehličnany. Téhož roku byla provedena celková rekonstrukce budovy obecního úřadu, v níž se nachází i místní knihovna a prodejna Jednoty Volyně.

Společenské akce a kulturní život v obci zajišťují místní organizace Sboru dobrovolných hasičů a Českého červeného kříže s částečnou spoluprací OÚ Sousedovice. Každoročně se v obci konají akce jako je tradiční masopustní průvod obcemi Smradice, Libětice, Sousedovice, dále maškarní karneval pro děti, oslava Dne matek, pouťová zábava a mikulášská besídka. SDH Sousedovice má v naší obci velkou tradici (byl založen v r. 1921). Členové sboru se účastní hasičských soutěží, přímo v obci se každoročně uskutečňuje turnaj o Pohár starosty. V Sousedovicích působí i Myslivecké sdružení Hradiště, které mimo jiné v lednu pořádá myslivecké plesy.

V obci působí množství drobných podnikatelů, z větších firem má zde sídlo stavební firma Znakon a.s., strojírenský závod MBM Westra a ZZN Strakonice. I přes protesty většiny obyvatel se v r. 2002 vybuďovala a zkolaudovala stavba obalovny živičných směsí v blízkosti obce.

V roce 1997 byla zahájena stavba moderního sportovního areálu zadaná místní firmě Znakon. V srpnu 2000 se konalo jeho slavnostní otevření za účasti řady významných osobností. Čestným výkopem legendy českého fotbalu Antonína Panenky byl zahájen provoz fotbalového hřiště.

Otevření Domu klidného stáří sv. Anny, který byl vytvořen rekonstrukcí původní budovy. Investorem a provozovatelem DKS je Oblastní charita Strakonice [4].

4. 1. 2 Město Strakonice

4. 1. 2. 1 Geografie

Město Strakonice leží v Jihočeském kraji na soutoku řek Otavy a Volyňky a má 8 městských částí (Strakonice I, Strakonice II, Přední Ptákovice, Modlešovice, Virt, Hajská, Střela, Dražejov).

4. 1. 2. 2 Historie

Strakonice patřily v minulosti svým typem založení k městům vrchnostenským a tak je historie tohoto města spojena s existencí rodu Bavorů, které na počátku 15. století vystřídal johanitský řád.

První písemná zmínka o Strakonících pochází z roku 1243, kdy Bolemila, manželka Bavora I., daruje řádu johanitů vsi v okolí Strakonice a zmiňuje zde kostel sv. Václava, v němž právě toto darování prohlásila na veřejnosti.

V 19. století Strakonice charakterizuje průmyslová textilní výroba pokrývek hlavy - fezů, které daly továrnám také svůj název - fezární. Jelikož fezy v našich zemích neměly svou tradici, výroba se orientovala především na vývoz do zahraničí. S rozvojem průmyslu ve městě byl spjat i vývoj dopravy a to zejména stavbou železnice. Nejprve to bylo v 60. letech 19. století spojení České Budějovice–Plzeň, kdy trasa vedla přes Strakonice a později přibyla také lokální dráha Březnice–Blatná–Strakonice s odbočkami na Nepomuk. Ve 20. letech 20. století byly tyto lokální dráhy nakonec zestátněny.

V době tzv. První republiky se Strakonice staly občasným zastavením významných politiků té doby: např. poslance Rudolfa Berana, Aloise Švehly, dr. Edvarda Beneše. V této době se ve městě kromě továren na fezy, fezáren, objevuje další významný podnik, který přežil do dnešních dnů – závod na výrobu motocyklů ČZ. Tato zkratka však původně označovala Českou zbrojovku, jelikož se zde dlouho vyráběly zbraně a to od pistolí po letadlové kulometry (také za II. světové války se zde vyráběly zbraně, ale ne pro republiku, nýbrž pro Německo). Město prožívá ve 30. letech 20. století stejně jako celá republika a svět, hospodářskou krizi a záhy nástup fašismu, který znamenal pro strakonickou židovskou náboženskou obec konec její existence - v listopadu 1942 byli strakoničtí Židé transportováni do Klatov a odtud do Terezína, jenž byl přestupní stanicí pro vyhlazovací tábory.

Po II. světové válce se opět vrátil život ve městě do normálních kolejí. Výroba v ČZ se začala zase orientovat na výrobu motocyklů a ve fezárnách se nevyráběly uniformy, ale opět pokrývky hlavy. Město se začalo vyvíjet do dnešní podoby. Židovské etnikum se však již z II. světové války ve Strakonících nevzkřísilo a zdejší náboženská obec se již neobnovila.

4. 1. 2. 3 Současnost a vybavenost obce

Strakonický hrad

Strakonický hrad je výjimečnou památkou, a to jak po stránce historické, tak i architektonické. O jeho počátcích není mnoho údajů. Z pramenů víme jen to, že již kolem roku 1243 stál na soutoku řek Otavy a Volyňky palác obývaný jak pány světskými, Bavyry erbu střely, tak johanity, představiteli rytířského církevního řádu. Do té doby byl hrad sídlem výlučně šlechtického rodu Bavorů. Řád sv. Jana Jeruzalémského, johanité či maltézští rytíři, získali na počátku 15. století hrad celý. V dnešní době je areál hradu místem, kde se po celý rok konají rozličné kulturní akce. Sídlí zde Muzeum středního Pootaví se svými expozicemi o Strakonicku, dudácké tradici či výrobě fezů a motorek ČZ. V západní části hradu bylo zřízeno v bývalém hradním příkopu hradní safari, kde jsou k vidění zakrslé kozy, ovečky a poníci.

Podskalí

Okolí skalnatého koryta řeky Otavy s loukami po obou březích se stalo již v minulosti oddychovou zónou města. Za inspirací sem směřovaly kroky místního rodáka, básníka národního obrození, F. L. Čelakovského, ale i ostatní občané a návštěvníci Strakoníc dosud vyhledávají při svých vycházkách romantické stráně nad řekou.

Po obou březích řeky Otavy byla v roce 1992 zřízená naučná stezka Podskalí, která byla obnovena v roce 2005. Její délka je 3 km a připomíná mimo jiné voroplavbu, zvířenu či květenu této lokality.

Na pravém břehu řeky Otavy na strakonickém Podskalí se nachází kopie sochy moai. V roce 1982 díky ní Ing. Pavel Pavel vyřešil záhadu transportu těchto soch na Velikonočním ostrově.

Strakonický pivovar

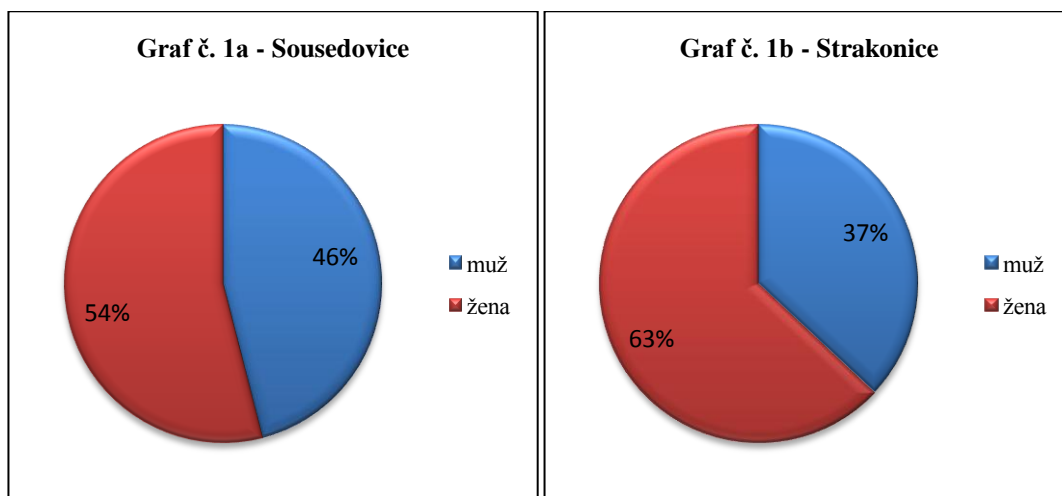
Vaření piva v Pootaví má hluboké kořeny v dávné historii. Strakonické pivo patří mezi tradiční česká piva, která chutnají milovníkům zlatavého moku již po staletí. V devadesátých letech došlo k velké modernizaci strakonického pivovaru. V roce 1999 pivovar oslavil úctyhodné 350.výročí svého vzniku. Od 1. 1. 2005 je majitelem a pronajímatelem strakonického pivovaru Město Strakonice a jeho nájemcem obchodní společnost Měšťanský pivovar Strakonice, a.s.. Tento fakt staví pivovar do pozice skutečného posledního měšťanského pivovaru v České republice [5].

4. 2 Srovnání vybraných obcí - subjektivní data

Otázky dotazníku mají poukázat na to, jaký mají obyvatelé názor na kvalitu života ve své obci a na vztah k obci jako takové. Jeho vyhodnocení je patrné z grafu č. 1 až 24 a tabulek č. 3 až 4. Celkový počet respondentů $n=150$, řada a ($n_a=50$ - Sousedovice), řada b ($n_b=100$ - Strakonice).

1. Otázka: Pohlaví

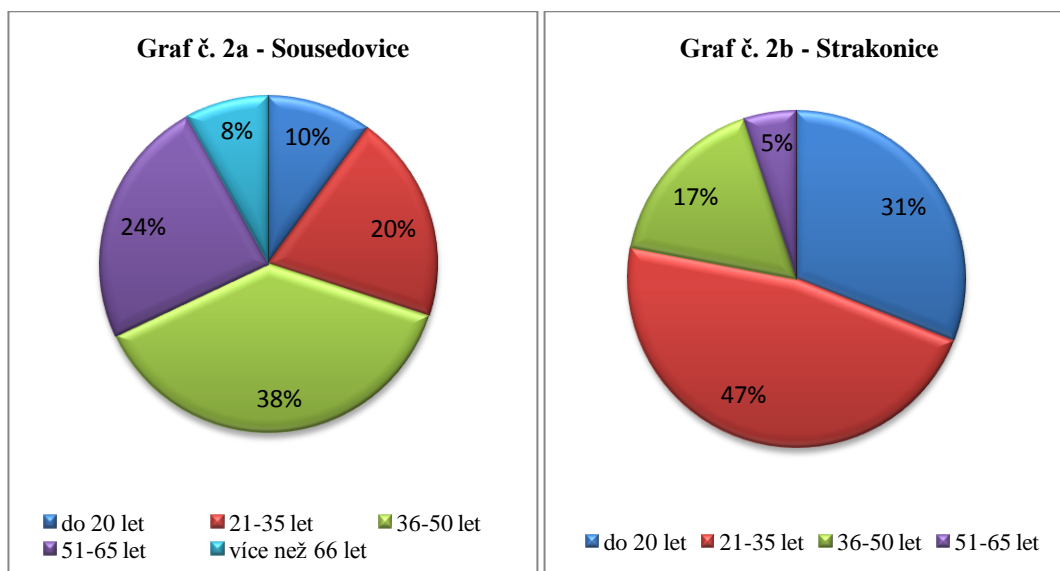
Z grafu č. 1 je zřejmé, že z oslovených respondentů je dominantnější zastoupení žen (Sousedovice 54%, Strakonice 63%), naopak mužů je menšina (Sousedovice 46%, Strakonice 37%).

Zdroj: vlastní šetření

2. Otázka: Jaký je váš věk?

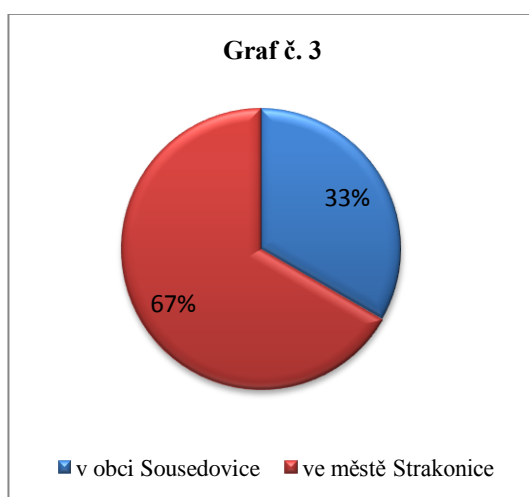
Jak můžeme vidět na grafu č. 2, v Sousedovicích tvoří největší podíl dotazovaných ve věkové kategorii 36-50 let (38%). Ve Strakonících je nejvyšší podíl dotazovaných v kategorii 21-35 let (47%). Nižší zastoupení tvoří kategorie do 20 let (Sousedovice 24%, Strakonice 5%) a 66 a více let (Sousedovice 8%, Strakonice - do této kategorie nespadá žádný z respondentů).

Zdroj: vlastní šetření

3. Otázka: V jaké obci/městě bydlíte?

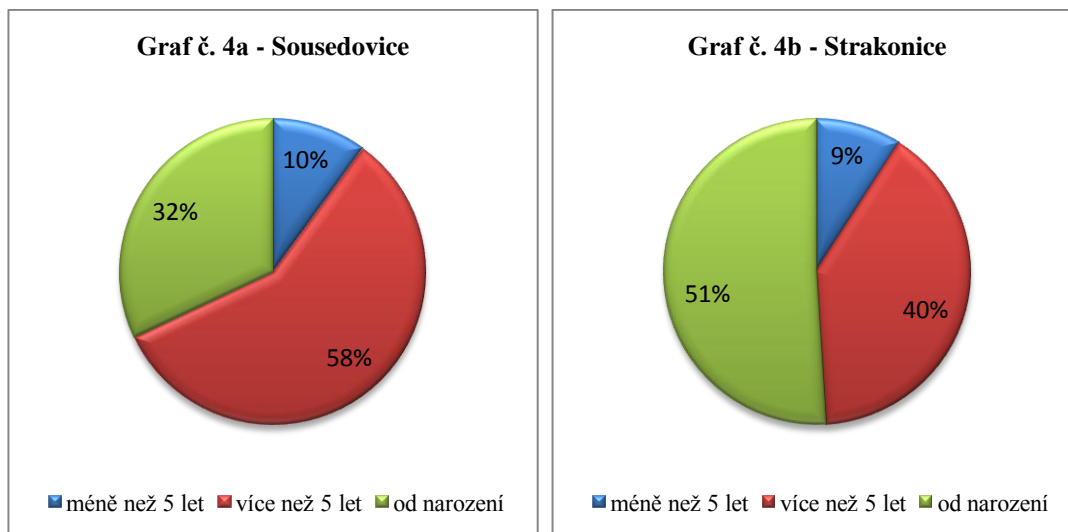
Na grafu č. 3 můžeme vidět, že procentuálně větší vyplnění dotazníků je v obci Strakonice (67%). Na Sousedovice pak připadá 33% dotazovaných.

Zdroj: vlastní šetření

4. Otázka: Jak dlouho zde žijete?

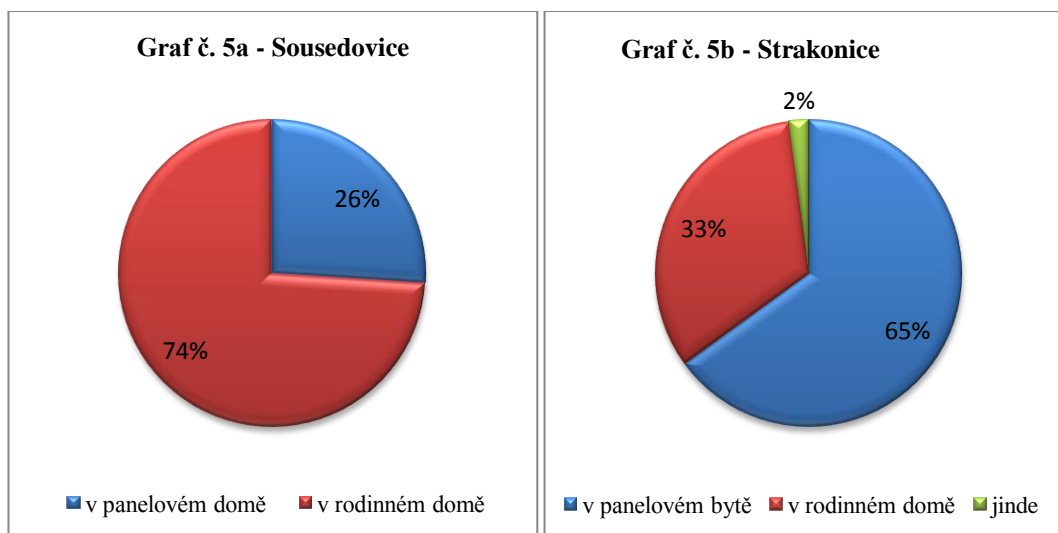
Z grafu č. 4 lze vyčíst, že od narození v Sousedovicích žije 32% dotazovaných a ve Strakonících 51%. Více než 5 let v Sousedovicích žije 58% dotazovaných (Strakonice 40%) a méně než 5 let 10% (Strakonice 9%).

Zdroj: vlastní šetření

5. Otázka: Bydlíte?

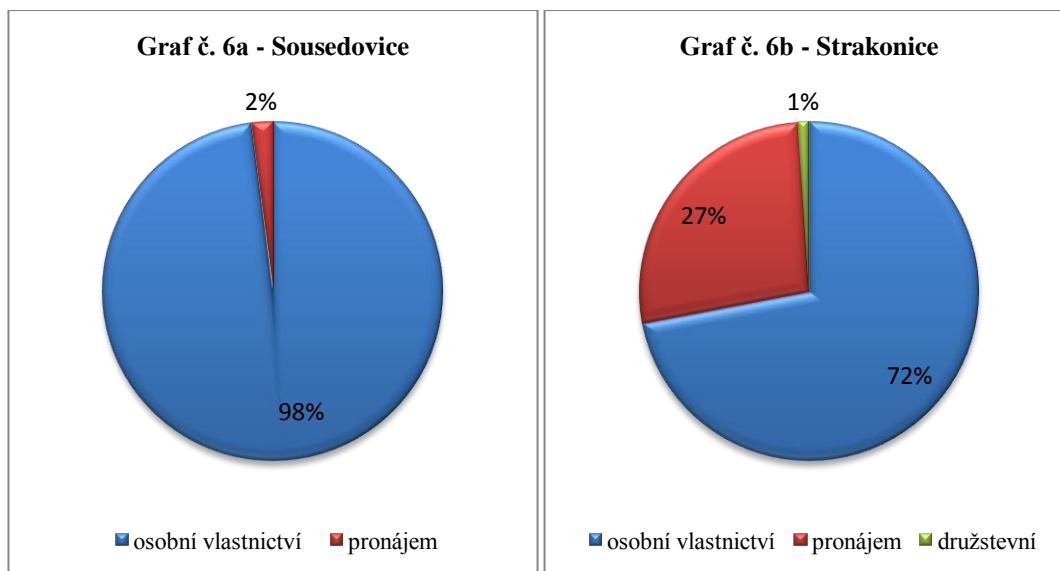
Na grafu č. 5 můžeme spatřit zřejmé rozdíly. V Sousedovicích žije 74% dotazovaných v rodinném domě a v panelovém bytě pouhých 26%. Ve Strakonících žije 33% dotazovaných v panelovém bytě, naopak v rodinném domě 65%. Pouhá 2% odpověděla, že žije jinde a to v bytovém domě.

Zdroj: vlastní šetření

6. Otázka: Vlastnictví nemovitosti.

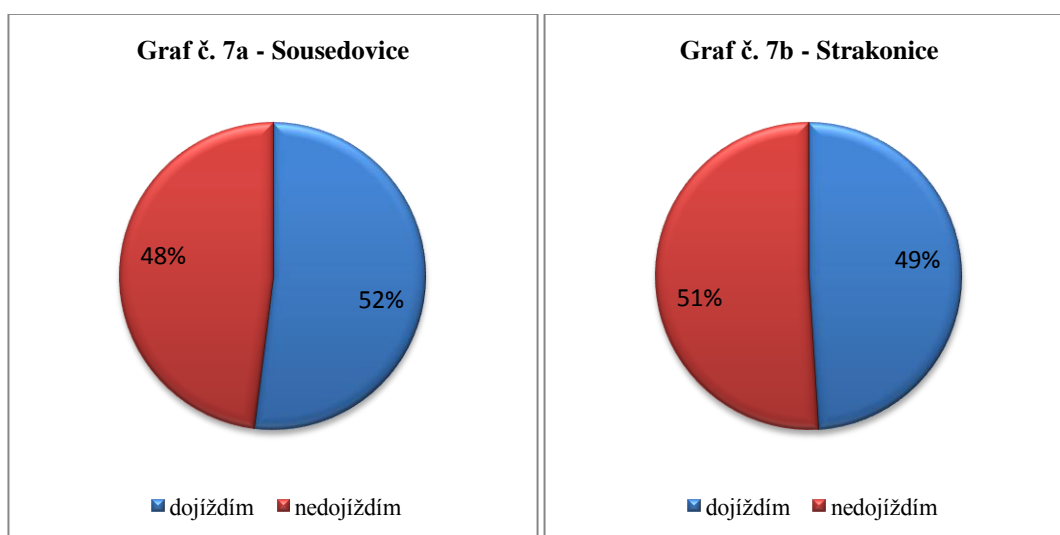
Z grafu č. 6 je na první pohled patrné, že v obou případech převažuje vlastnictví osobní (Sousedovice 98%, Strakonice 72%). Na druhou stranu v pronájmu je v Sousedovicích 2% dotazovaných a ve Strakonících 27%. Pouhé 1% dotazovaných uvedlo, že jde o vlastnictví družstevní.

Zdroj: vlastní šetření

7. Otázka: Do školy/za prací:

Graf č. 7 ukazuje poměrně vyrovnaný počet dotazujících dojíždějících do školy/ zaměstnání (Sousedovice 52%, Strakonice 49%) a dotazovaných, kteří do školy/zaměstnání nedojíždí (Sousedovice 48%, Strakonice 51%).

Zdroj: vlastní šetření

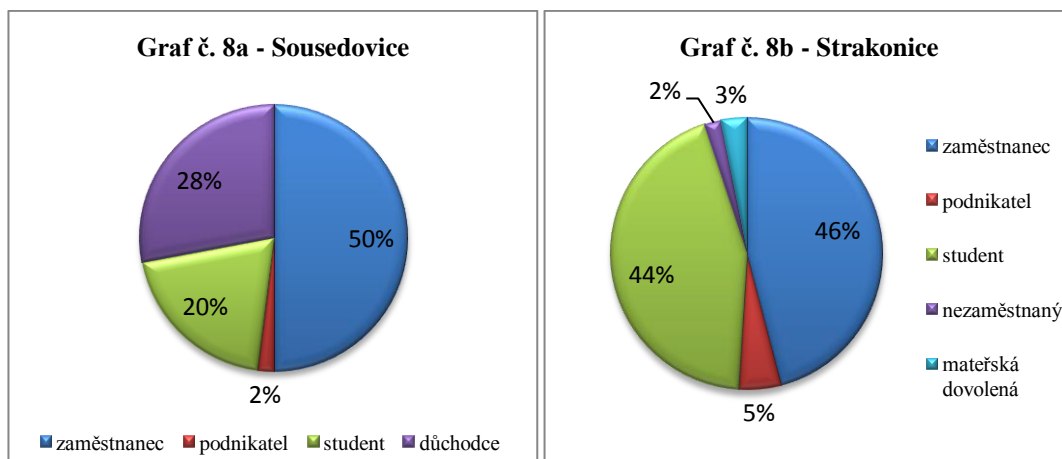
8. Otázka: Jaká je Vaše hlavní výdělečná činnost?

Sousedovice

Největší procento dotazovaných v grafu č. 8a patří do kategorie zaměstnanců (50%), 28% dotazovaných je v důchodu, 20% jsou studenti a pouhá 2% jsou podnikatelé.

Strakonice

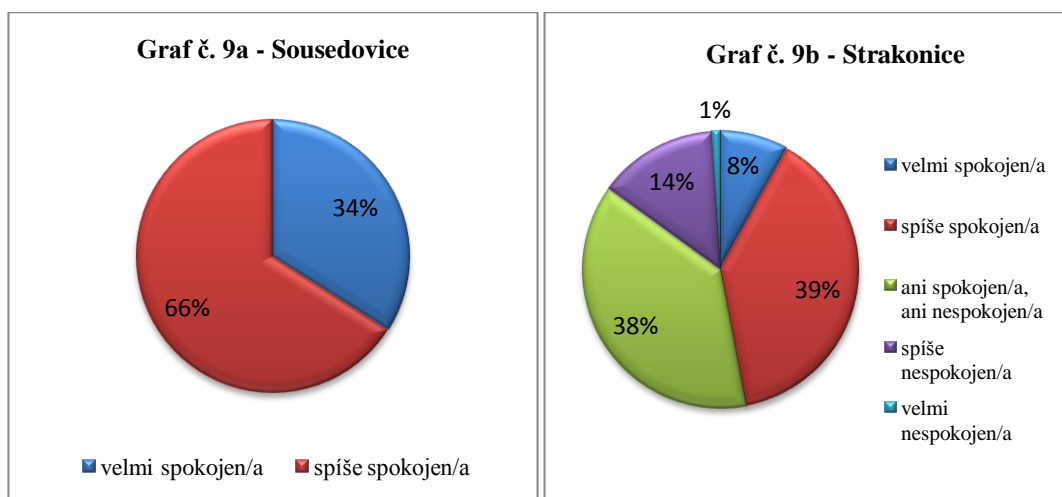
Z grafu č. 8b je patrné, že zaměstnanců je opět většina (46%). Druhou početnější skupinou jsou studenti (44%), 4% dotazovaných jsou podnikatelé, 3% žen je na mateřské dovolené a 2% jsou bez zaměstnání. Do kategorie důchodce nespadá žádný z dotazovaných.

Zdroj: vlastní šetření

9. Otázka: Celková spokojenost s kvalitou životního prostředí ve městě/obci.

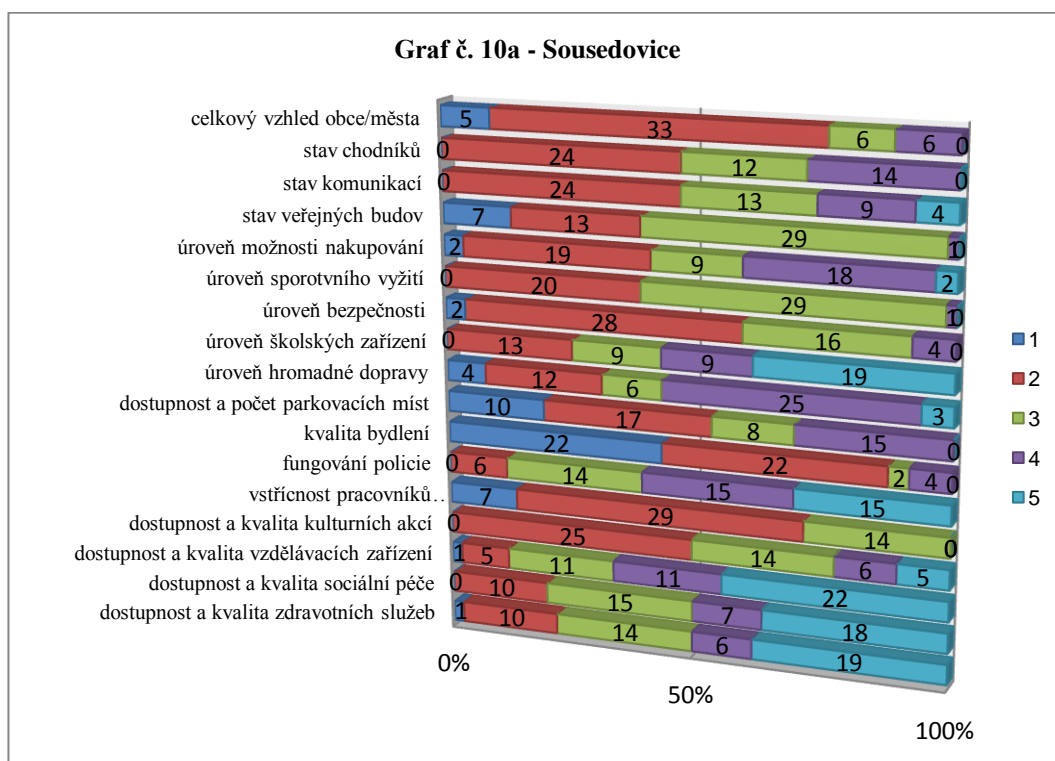
Výsledky z grafu č. 9 ukazují, že jsou dotazovaní v obou obcích s kvalitou života spíše spokojeni (Sousedovice 66%, Strakonice 39%). Ve Strakonicích jen 1% dotazovaných uvedlo, že je s kvalitou životního prostředí velmi nespokojeno.

Zdroj: vlastní šetření

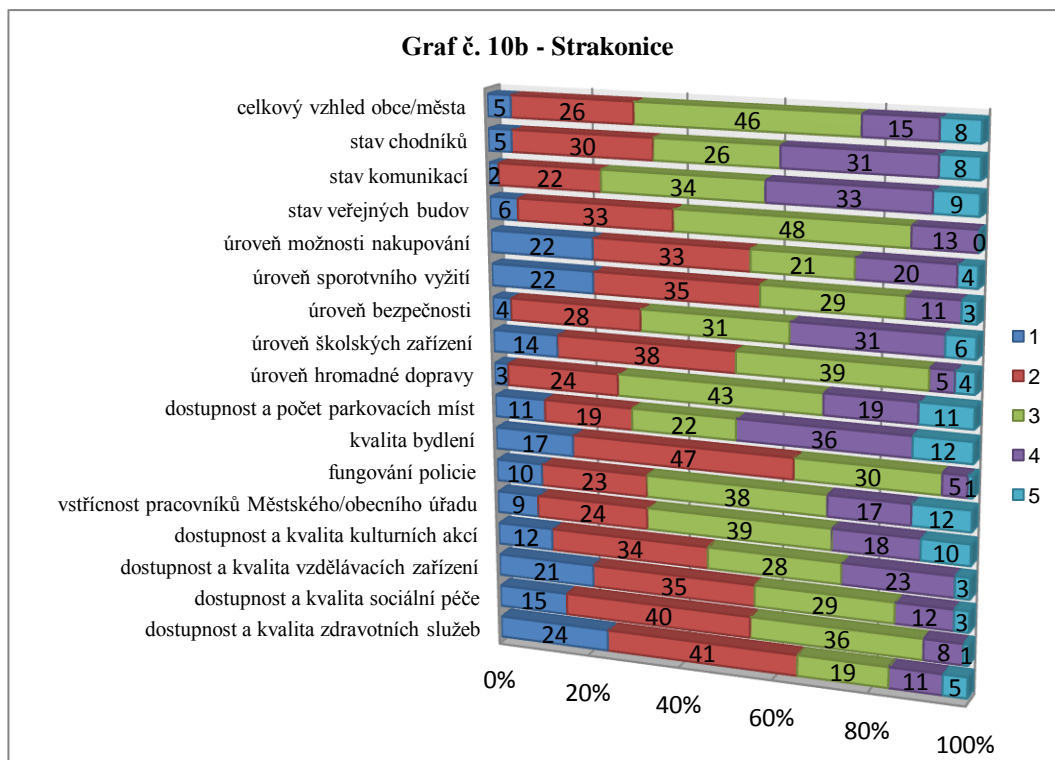
10. Otázka: Jak jste spokojen/a v jednotlivých oblastech? (zatrhněte: 1=velmi spokojen/a, 2=spíše spokojen/a, 3=neutrální, 4=spíše nespokojen/a, 5=velmi nespokojen/a)

Jak je z grafu č 10a patrné, tak jsou respondenti ze Sousedovic v jednotlivých oblastech spíše spokojeni. Velmi spokojeni jsou s kvalitou bydlení a s dostupností a počtem parkovacích míst. Naopak velmi nespokojeni jsou respondenti s dostupností a kvalitou vzdělávacích zařízení, dostupností a kvalitou zdravotních služeb a úrovní školských zařízení a dostupností a kvalitou sociálních služeb.

Zdroj: vlastní šetření

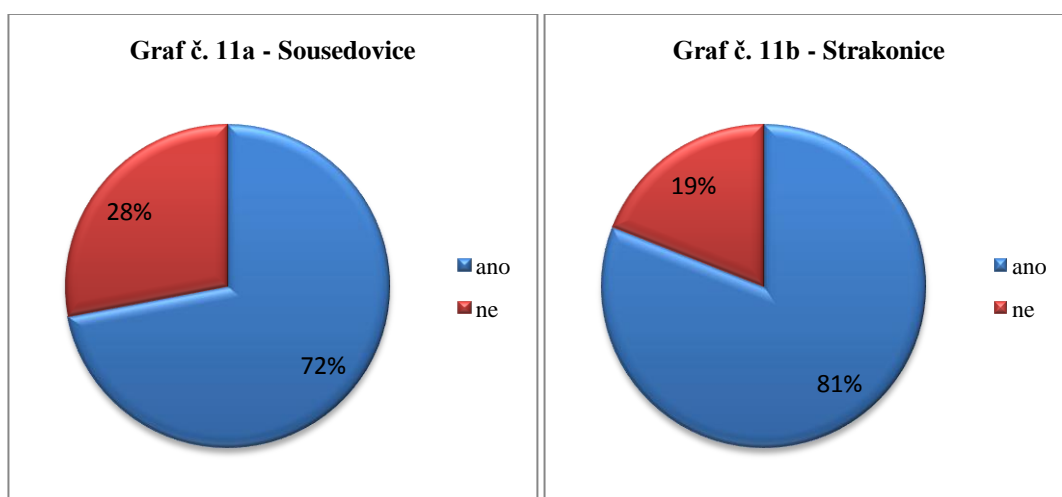
Jak můžeme vidět na grafu č. 10b, tak jsou převážně respondenti ze Strakonice v jednotlivých oblastech spíše spokojeni a neutrální. Velmi spokojeni jsou s dostupností a kvalitou zdravotních služeb, úrovní možnosti nakupování a úrovní sportovního vyžití a dostupností a kvalitou vzdělávacích zařízení. Naopak nespokojeni jsou v oblasti dostupnosti a počtu parkovacích míst a fungování policie, vstřícností pracovníků Městského úřadu a se stavem komunikací.

Zdroj: vlastní šetření

11. Otázka: Zajímáte se o dění ve městě/obci?

U grafu č. 11 je okamžitě poznat, že se větší část dotazovaných zajímá o dění ve městě/obci. V Sousedovicích se o dění zajímá 72% dotazovaných a ve Strakoncích 81%.

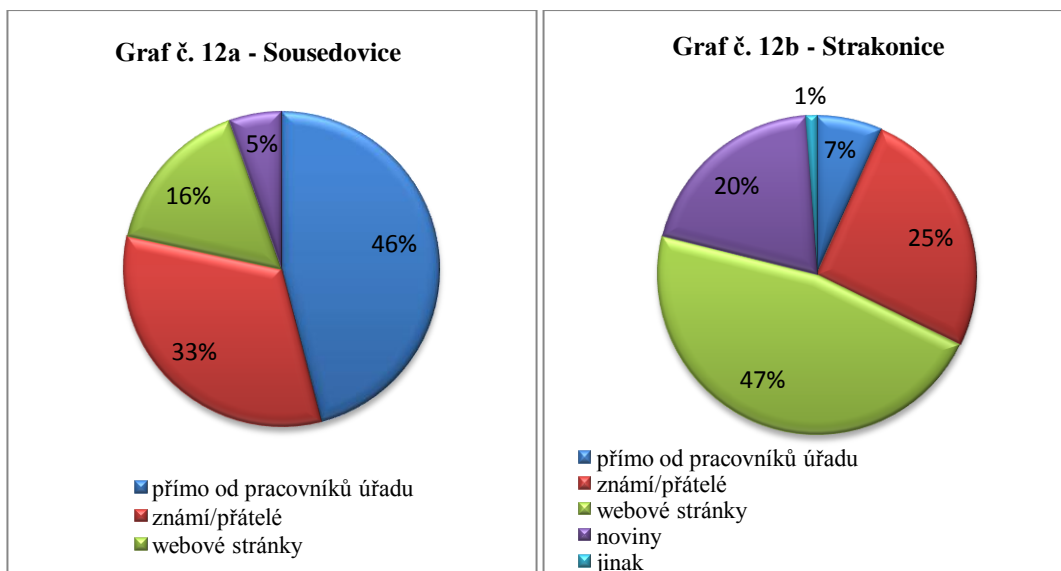

Zdroj: vlastní šetření

12. Otázka: Pokud ano, odkud nejčastěji získáváte informace?

Obyvatelé o svém městě/obci získávají informace různými způsoby, jak ukazuje graf č. 12. V Sousedovicích se respondenti nejvíce informují přímo od

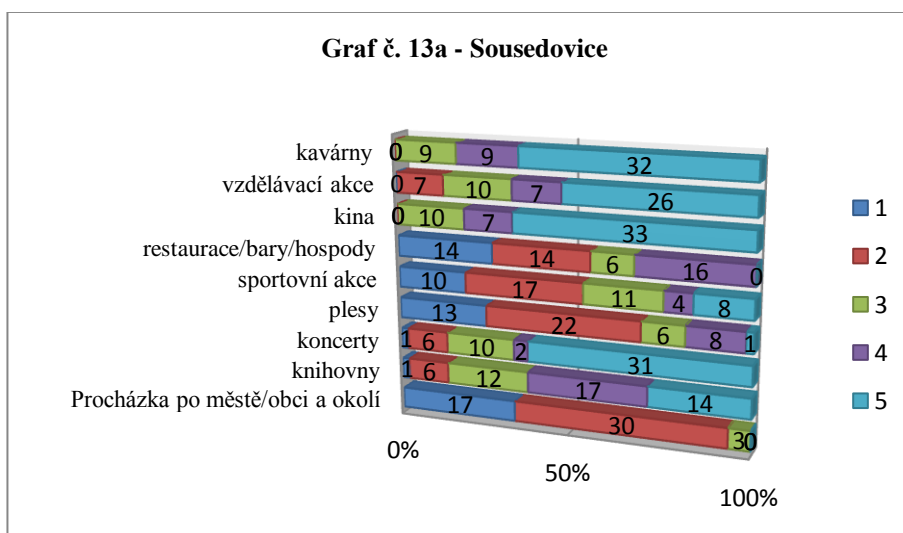
pracovníků úřadu (46%), ve Strakonících to je 7%. Ve Strakonících se respondenti naopak nejvíce informují prostřednictvím webových stránek (47%), v Sousedovicích je to 16%. Dalším nejčastějším způsobem jsou známi/přátelé (Sousedovice 33%, Strakonice 25%), noviny (Sousedovice 5%, Strakonice 20%). Jen 1% z dotazovaných odpovědělo, že informace získává i jinak a to z plakátů.

Zdroj: vlastní šetření

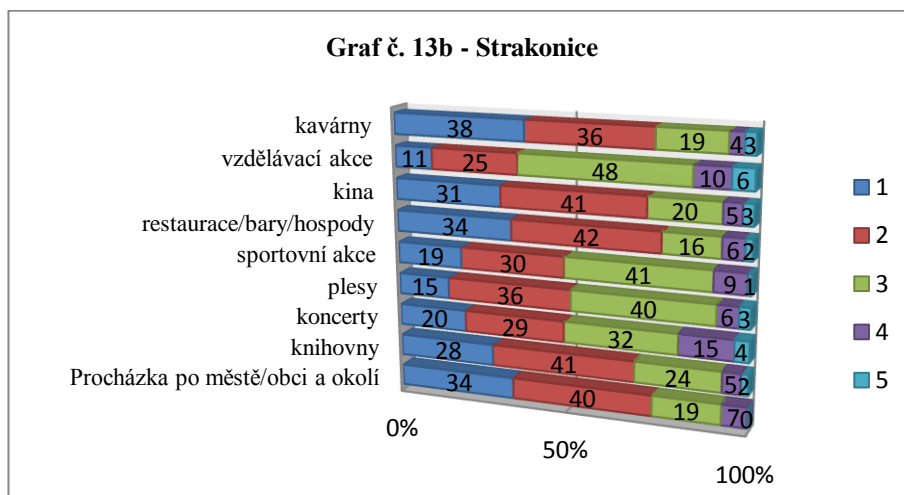
13. Otázka: Jak jste spokojen/a s nabídkou volného času?

V Sousedovicích dotazovaným nejvíce chybí: kina, kavárny, koncerty, vzdělávací akce. Naopak nejvíce spokojeni jsou s procházkou po obci a okolí, plesy, sportovními akcemi.

Zdroj: vlastní šetření

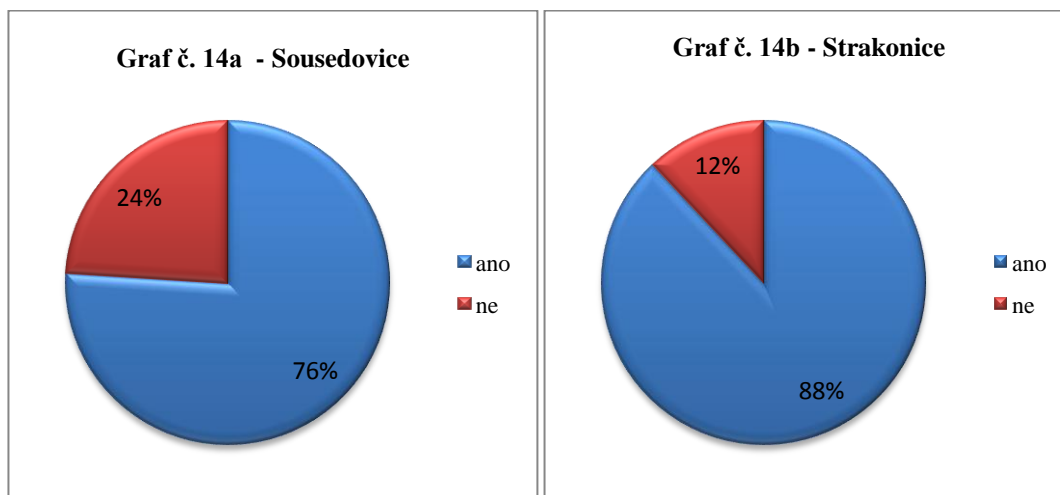
Ve Strakonících jsou dotazovaní s nabídkou volného času převážně spokojeni, ale uvítali by více koncertů a vzdělávacích akcí.

Zdroj: vlastní šetření

14. Otázka: Třídíte odpad?

Z grafu č. 14 můžeme vidět, že třídění odpadu se věnuje nejpočetnější skupina dotazovaných. V Sousedovicích jej třídí 76% a naopak netřídí 24%. Ve Strakonících odpad třídí 88% a netřídí jen 12% z dotazovaných.

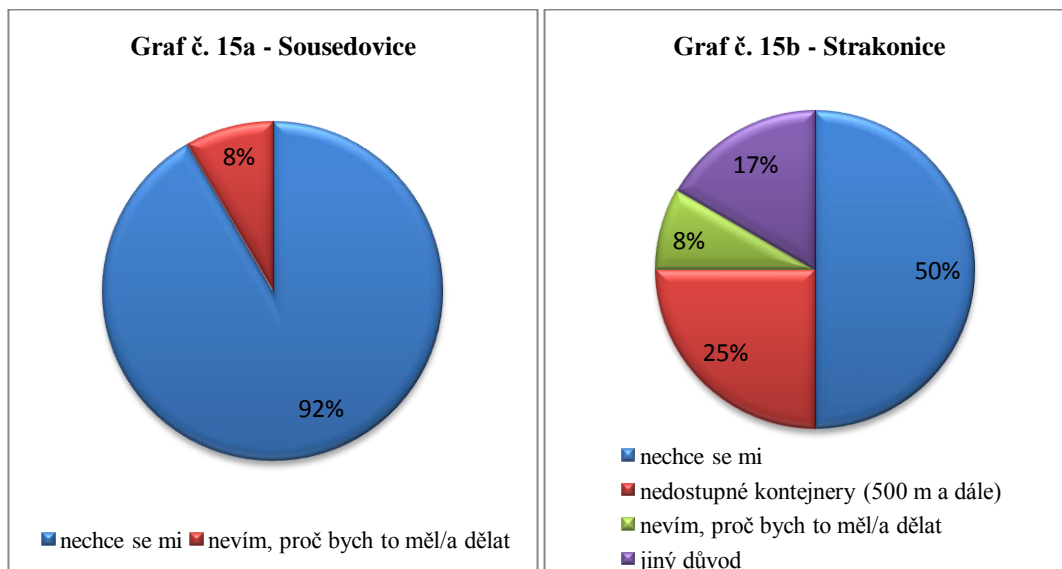

Zdroj: vlastní šetření

15. Otázka: Pokud ne, proč jej netřídíte?

Nejčastější odpovědi dotazovaných na to, proč jej netřídí, byly, že se jim nechce (Sousedovice 92%, Strakonice 50%) a že jsou kontejnery málo dostupné (Sousedovice 8%, Strakonice 25%), 8% neví, proč by to měli dělat a 17% k tomu

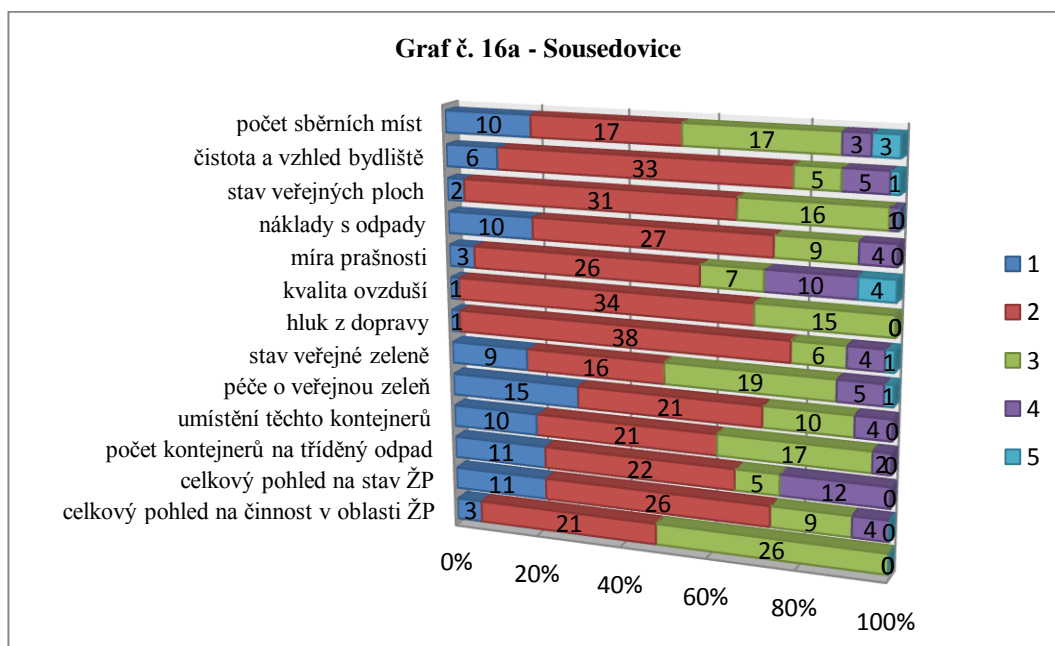
mělo jiný důvod: nejsou kontejnery na vše, stejně to smíchají dohromady, kontejnery jsou blíž než 500 m, ale na mě stejně daleko.

Zdroj: vlastní šetření

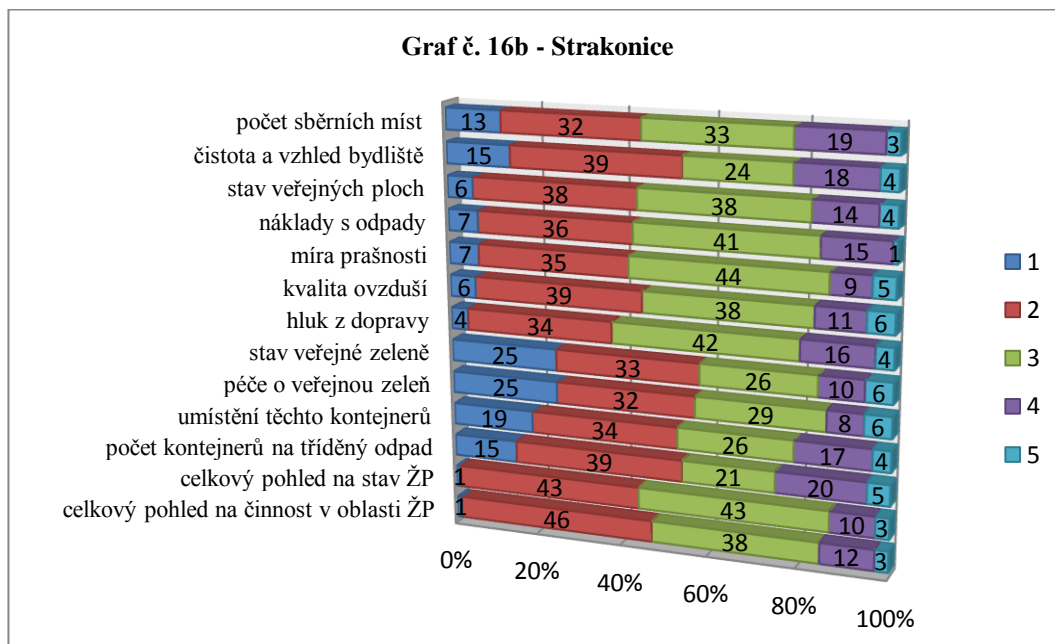
16. Otázka: Jak jste spokojen/a s činností města/obce v oblasti životního prostředí a jeho stavem?

V této otázce se lidé vyjadřovali k určitým aspektům kvality života a to k životnímu prostředí v jejich bydlišti. Z grafu č. 16a je zřejmé, že jsou lidé ve všech oblastech spíše spokojeni. Lidé jsou nejvíce spokojeni v těchto kategoriích: hluk z dopravy, kvalita ovzduší a čistota a vzhled bydliště.

Zdroj: vlastní šetření

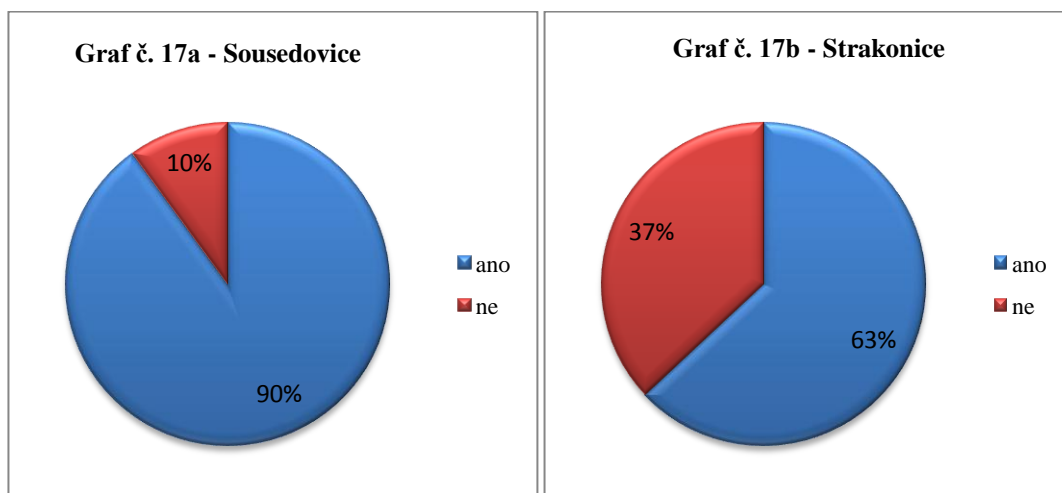
Ve Strakonících je to s kvalitou životního prostředí velice obdobné. Lidé ve městě jsou ve všech oblastech spíše spokojeni nebo neutrální.

Zdroj: vlastní šetření

17. Otázka: Chováte zvířata?

Z grafu č. 17 si lze ihned povšimnout, že chov zvířat převažuje na venkově. V Sousedovicích chová zvířata 90% naopak 10% se chovu nevěnuje. Podobné tomu je i ve Strakonících. Chovu zvířat se věnuje 63% naopak 37% z dotazovaných nevlastní žádné zvíře.

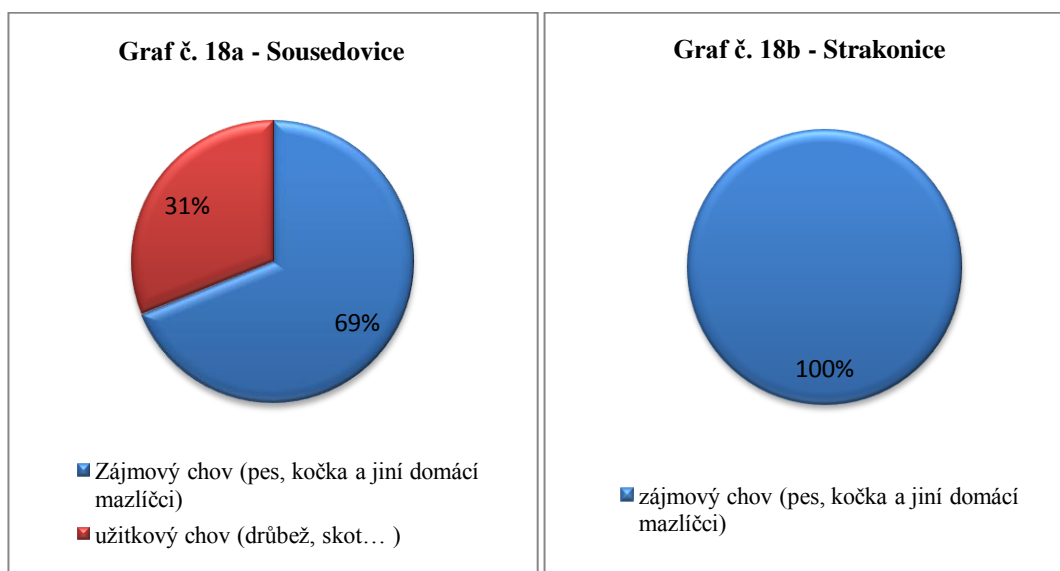
Zdroj: vlastní šetření

18. Otázka: Pokud ano, k jakému účelu?

V tomto případě dominuje chov zájmový. Jak ukazuje graf č. 18, v Sousedovicích se zájmovému chovu věnuje 69% dotazovaných, naopak užitkovému chovu jen 31%. Ve Strakonících 100% z dotazovaných chová domácí mazlíčky a chovu užitkovému se nevěnuje vůbec. Jako příklad uvedli:

Sousedovice - pes, kočka, želva, papoušek, morče, drůbež, králík, koza, kráva, prase

Strakonice - pes, kočka, papoušek, křeček, morče, králík, želva, čínčila, andulka, akvariální rybky, potkan, terarijní zvířata, přítelkyně

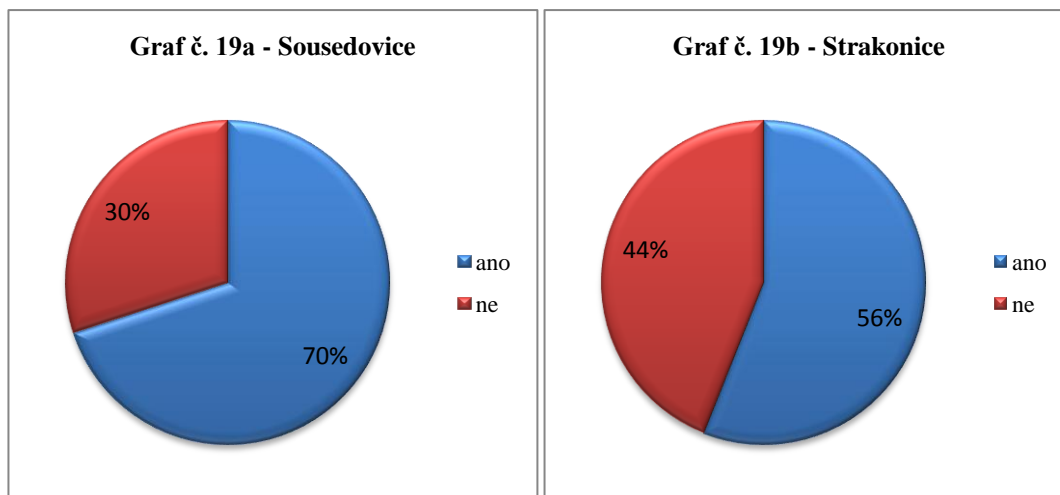
Zdroj: vlastní šetření

19. Otázka: Pěstujete si vlastní plodiny?

Z grafu č. 19 lze konstatovat, že svoje vlastní plodiny si pěstuje v obou případech více než polovina z dotazovaných (Sousedovice 70%, Strakonice 56%). Jedná se například o:

Sousedovice - ovoce (ovocné stromy, maliny, jahody, ostružiny), zelenina (kořenová zelenina, papriky, okurky, rajčata, cuketa), bylinky

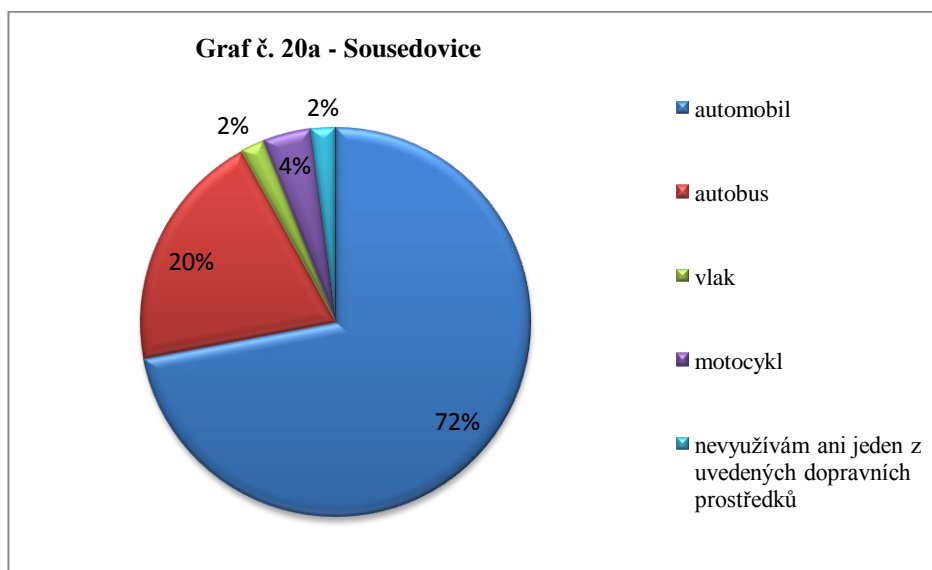
Strakonice - ovoce (jablka, hrušky, švestky, třesně, maliny hroznové víno, borůvky, rybíz, jahody), zelenina (rajčata, brambory, česnek, cibule, kořenová zelenina, salát, okurky, papriky, květák), bylinky (pažitka, bazalka, marihuana)

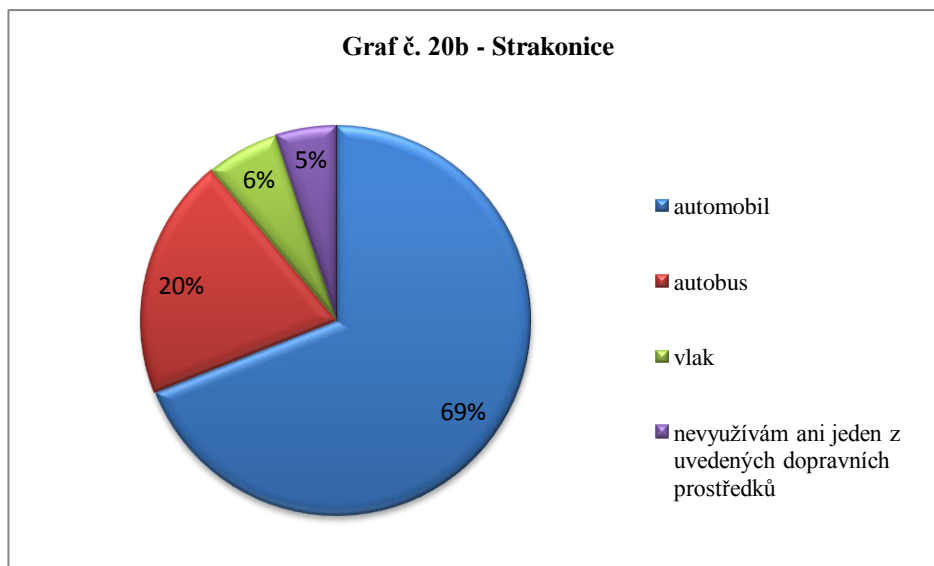
Zdroj: vlastní šetření

20. Otázka: Který z uvedených dopravních prostředků využíváte nejčastěji?

Z grafu č. 20 je patrné, že lidé žijící v obou obcích jsou nejčastěji odkázáni na vlastní automobilovou dopravu (Sousedovice 72%, Strakonice 69%). Druhým nejčastějším dopravním prostředkem je autobus, který je procentuálně totožný v obou případech a to 20% z dotazovaných. Méně častým dopravním prostředkem je vlak (Sousedovice 2%, Strakonice 6%), motocykl (Sousedovice 4%, Strakonice - do této kategorie nespadá žádný z dotazovaných) a 2% (Sousedovice) a 5% (Strakonice) nevyužívá žádný z uvedených dopravních prostředků.

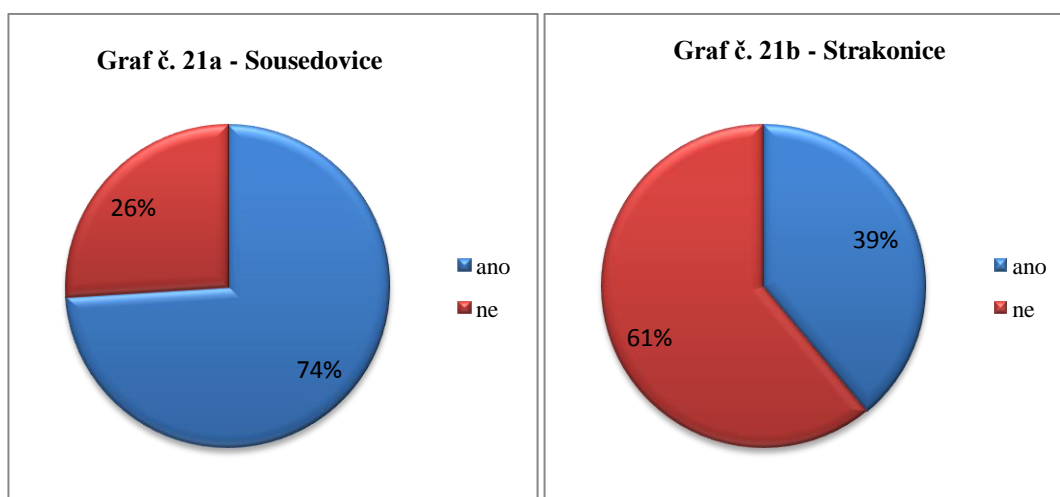
Zdroj: vlastní šetření

Zdroj: vlastní šetření

21. Otázka: Využíváte hromadnou dopravu?

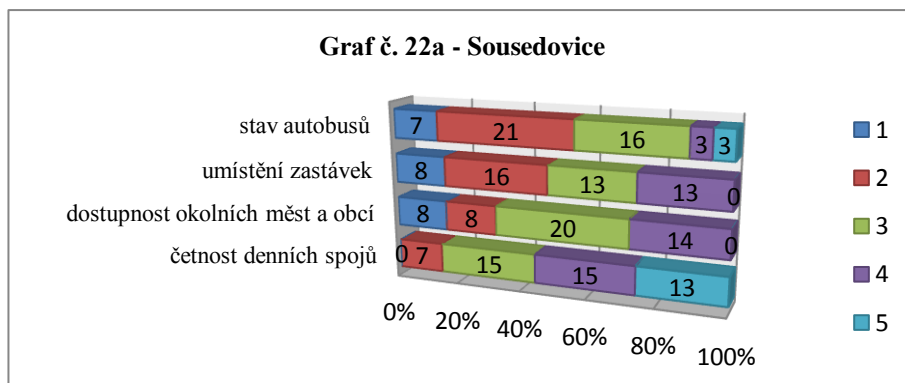
Z grafu č. 21 jsou už na první pohled zřejmé rozdíly. Hromadnou dopravu využívá 74% respondentů ze Sousedovic a 39% ze Strakonice. Naopak 26% respondentů ze Sousedovic a 61% ze Strakonice ji nevyžívá.

Zdroj: vlastní šetření

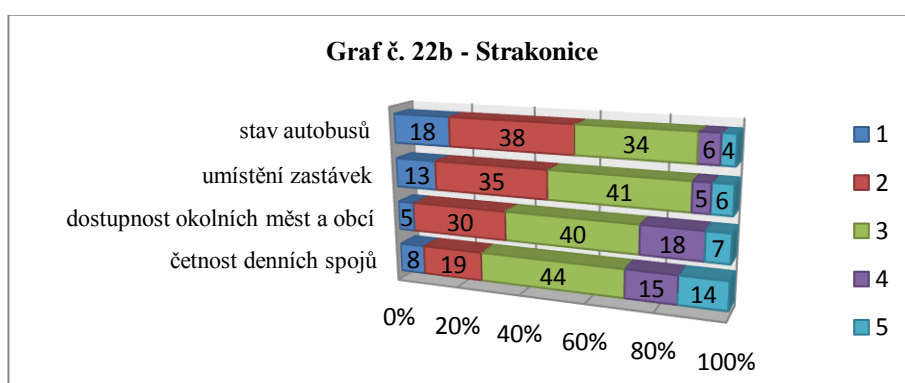
22. Otázka: Jaký je Váš názor na dopravní dostupnost hromadné dopravy?

Z grafu č. 22a lze vyčíst, že by dotazovaní ze Sousedovic nejvíce uvítali zlepšení v oblasti četnosti denních spojů.

Zdroj: vlastní šetření

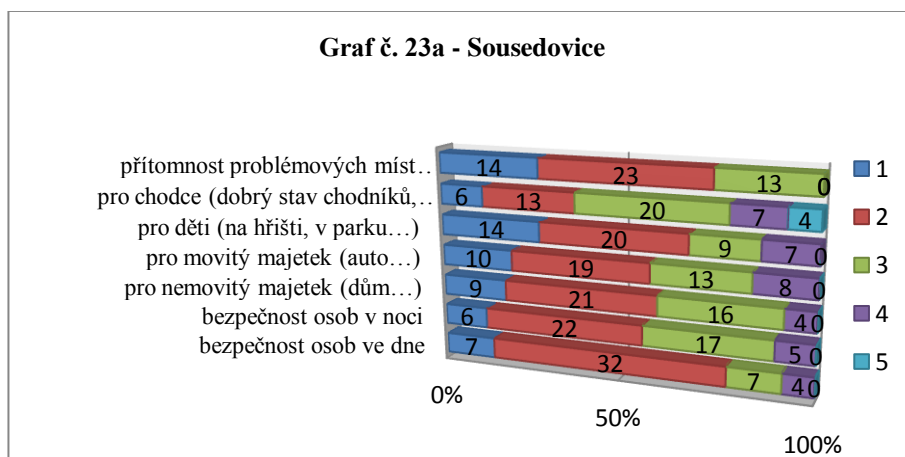
Ve Strakonících jsou dotazovaní v této oblasti převážně spokojeni, ale také by uvítali zvýšení četnosti denních spojů.

Zdroj: vlastní šetření

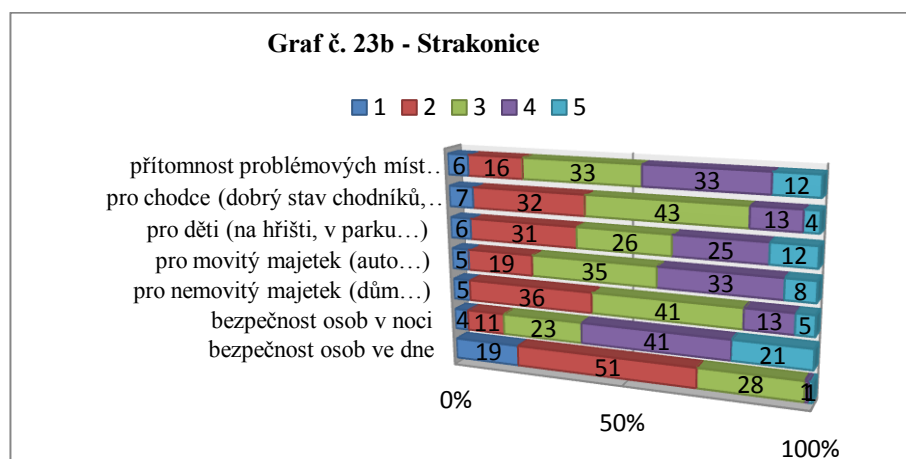
23. Otázka: Jak vnímáte bezpečnost ve městě/obci?

V grafu č. 23 jsou blíže specifikované jednotlivé kategorie nebezpečí, kterým by měla být věnována větší pozornost. Podle grafu č. 23a je zřejmé, že jsou lidé na venkově v oblasti bezpečnosti ve větší míře spokojeni.

Zdroj: vlastní šetření

Z grafu č. 23b lze vyčíst, že ve městě je poměrně významně zastoupen počet lidí, kteří poukázali na problém bezpečnosti osob v noci, přítomnost problémových míst a někteří z dotazovaných mají strach o svůj movitý majetek.

Zdroj: vlastní šetření

24. Otázka: V jaké oblasti spatřujete problémy?

Tabulka č. 2a - Sousedovice

Možnosti odpovědí	Počet respondí	Podíl
Nedostatek pracovních příležitostí	24	48 %
Nedostatek obchodů a služeb	21	42 %
Volně pobíhající psi a psí exkrementy	20	40 %
Špatná úroveň dopravní dostupnosti	19	38 %
Silný hluk z dopravy	12	24 %
Špatná stav veřejného prostoru (parksy, komunikace, náměstí, zastávky...)	12	24 %
Nečinnost policie	12	24 %
Nedostatek možnosti trávení volného času	10	20 %
Přítomnost nebezpečných dopravních úseků	10	20 %
Špatná úroveň zdravotní péče	9	18 %
Špatná úroveň sociální péče	6	12 %
Pohyb bezdomovců	2	4 %
Kriminalita a vandalismus	1	2 %

Zdroj: vlastní šetření

Největší problémy spatřují dotazovaní v oblastech: nedostatek pracovních příležitostí (48%), nedostatek obchodů a služeb (42%) a volně pobíhající psi a psí exkrementy (40%). Nejméně problémů pak v oblasti kriminality a vandalismu (2%) a pohybu bezdomovců (4%).

Tabulka č. 2b - Strakonice

Možnosti odpovědí	Počet respondí	Podíl
Nedostatek pracovních příležitostí	77	77 %
Kriminalita a vandalismus	61	61 %
Volně pobíhající psi a psí exkrementy	45	45 %
Pohyb bezdomovců	41	41 %
Nečinnost policie	35	35 %
Nedostatek možností trávení volného času	31	31 %
Špatný stav veřejného prostoru (parky, komunikace, náměstí, zastávky...)	31	31 %
Nedostatek obchodů a služeb	30	30 %
Nečinnost městského/obecního úřadu	25	25 %
Přítomnost nebezpečných dopravních úseků	23	23 %
Špatná úroveň zdravotní péče	22	22 %
Silný hluk z dopravy	20	20 %
Špatná úroveň dopravní dostupnosti	19	19 %
Něco jiného	7	7 %

Zdroj: vlastní šetření

Největší problémy dotazovaní spatřují v oblastech: nedostatek pracovních příležitostí (77%), kriminalita a vandalismus (61%) a volně pobíhající psi a psí exkrementy (45%). Naopak nejméně dotazovaných odpovědělo, že spatřují problémy v něčem jiném a to:

- řidiči jezdí po městě více jak 50km/h
- nárůst romského obyvatelstva
- pohyb drzých cikánů, kteří napadají slušné lidi

25. Otázka: Které směry rozvoje jsou pro Vás prioritou?

Tabulka č. 3a - Sousedovice

Možnosti odpovědí	Počet responzí	Podíl
Zkrášlení města/obce pro obyvatele a návštěvníky	33	66 %
Podpora hromadné dopravy	24	48 %
Kvalita dopravních komunikací	20	40 %
Kvalita chodníků	18	36 %
Podpora podnikání	15	30 %
Více sportovních hřišť	15	30 %
Více mateřských škol	7	14 %
Více základních škol	5	10 %
Více dětských hřišť	4	8 %

Zdroj: vlastní šetření

Pro obyvatele Sousedovic je největší prioritou zkrášlení obce (66%), podpora hromadné dopravy (48%) a kvalita dopravních komunikací (40%). Naopak nejmenší prioritou je zvýšení počtu dětských hřišť (8%), základních (10%) a mateřských (14%) škol.

Tabulka č. 3b - Strakonice

Možnosti odpovědí	Počet responzí	Podíl
Zkrášlení města/obce pro obyvatele a návštěvníky	46	46 %
Podpora podnikání	46	46 %
Kvalita dopravních komunikací	44	44 %
Kvalita chodníků	33	33 %
Podpora hromadné dopravy	32	32 %
Více sportovních hřišť	28	28 %
Více dětských hřišť	21	21 %
Více mateřských škol	19	19 %
Více základních škol	8	8 %
Něco jiného	8	8 %

Zdroj: vlastní šetření

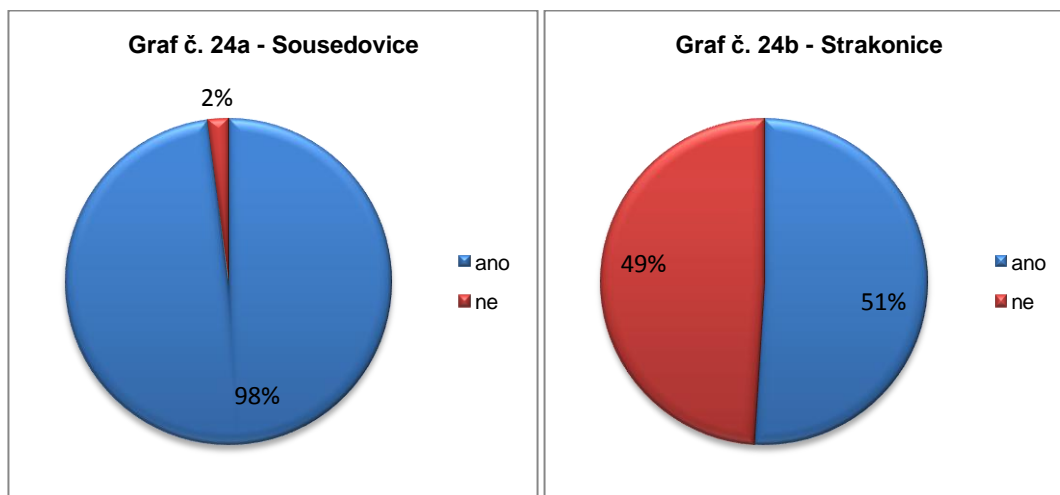
Pro obyvatele Strakonice je největší prioritou zkrášlení města a podpora podnikání (46%), kvalita dopravních komunikací (44%). Naopak nejmenší prioritou je zvýšení základních škol (8%).

Něco jiného:

- zastřešené dětské hřiště, které by nepatřilo pod nějaké sdružení
- podpora kultury a ochrana přírody
- více pracovních příležitostí
- lepší přístup radnice
- hlavně bezpečnost po setmění
- parkování

26. Otázka: Doporučil/a byste Vaše město/obec k životu svým blízkým/příbuzným?

Na grafu č. 24 vidíme, že by 98% dotazovaných ze Sousedovic, doporučilo svoji obec k životu svým blízkým/příbuzným a jen pouhá 2% nikoliv. Oproti tomu ve Strakonících by svým blízkým/příbuzným doporučilo město k životu pouze 51% z dotazovaných a 49% odpovědělo, že nikoliv.

Zdroj: vlastní šetření

Připomínky k dotazníku

Na závěr dotazníku měli dotazovaní možnost se volně vyjádřit k tématu.

Sousedovice

Již nikdy bychom se nevrátily do města. Naše děti vyrůstají v bezpečí pod ochranou sousedů, kamarádů a v přímém kontaktu s přírodou. Provoz i hluk jsou zde minimální. Čistotu obce si občané sami ovlivňují.

Strakonice

Hrozné chodníky u Prioru, potulování divných lidí v okolí restaurace Dudák a volné pobíhání jejich psů (bojová plemena). Jinak děkuji, dotazník byl moc pěkný, bylo by dobré poslat vyplněný dotazníky nebo jejich výsledky na Městský Úřad.

Nejlepší ochranou pro obyvatele Strakonice by bylo, kdyby cikáni a jejich někteří bílí kamarádi vypadli a hned by zde bylo bezpečněji.

Myslím si, že problémy jsou spíše celorepublikové (kvalita sociálních a zdravotních služeb), než lokální.

Se Strakonicemi jako městem jsem až na pár výjimek absolutně nespokojen. Chci se odstěhovat.

Rychlý pohyb cyklistů na chodnicích, v MHD absolutně nevyhovují spoje na Jezárky, to je katastrofa.

5. DISKUSE A ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo popsat a porovnat vybrané aspekty kvality života ve dvou obcích. Konkrétně se jednalo o obce Sousedovice a Strakonice. Jedna reprezentuje venkov, druhá město. Tyto dvě obce se nacházejí ve stejném okrese v jižních Čechách, což je venkovský region. Obě obce se liší jak rozlohou, tak i počtem obyvatel.

Nejprve jsem prostudovala odbornou literaturu, která se zabývala kvalitou života, vlivy urbanizace a suburbanizace a obcí jako takovou.

Ve vlastním šetření jsem použila techniku výzkumu kvality života a to jednoduchou anketu s občany obou obcí. Tato technika měla za úkol poukázat na to, jak obyvatelé smýšlejí o své obci. Anketa obsahovala 26 jednoduchých otázek, které se vztahovaly k životnímu prostředí, kvalitě života, struktuře obyvatelstva a dalšího dění v obcích.

Objektivní data ukázala, že se tyto dvě obce neliší jen vybaveností obce, ale také například vzdělaností a počtem podnikatelských subjektů, což koresponduje s tím, co uvádí odborná literatura o městě.

Ve Strakonicích jsou lépe vybaveni, nachází se zde například nespočet kulturních a sportovních zařízení. Dále se zde vyskytuje například pošta, banka, nemocnice a několik základních a mateřských škol. Město je lépe vybavené, nabízí více služeb, možností kultury atp.

Sousedovice leží necelých 6 km od Strakonice, proto jsem popsala i procesy urbanizace a suburbanizace. I přes horší vybavenost obce se zde nachází veřejná knihovna a jednota. Dále se zde vyskytuje nově rekonstruovaný sportovní areál, Dům klidného stáří sv. Anny a několik podnikatelských objektů jako je například stavební firma Znakon a.s. a strojírenský závod MBM Westra.

Z dotazníku vyplynuly odlišnosti již z otázky, jak dlouho obyvatelé žijí v jednotlivých obcích. Překvapilo mě, že respondentů ze Sousedovic, kteří žijí v obci od narození je pouhých 32%, naopak 58% žije v obci více než 5 let a to patrně důsledkem suburbanizace. Toto zjištění koresponduje s výsledky, které uvádí Bartoš a kol. (2011) ve své studii Amenitní migrace do venkovských oblastí.

Na otázku, zda se respondenti zajímají o dění ve své obci, odpověděla v obou případech většina, že ano. Na vesnici převládá spíše komunikace osobní a to přímo s pracovníky úřadu. Opačně je tomu ve městě, kde obyvatelé informace získávají z webových stránek. Toto zjištění vyplývá z faktu, že je ve městě mezi obyvateli větší anonymita, jak uvádí i například Musil (1967) nebo Duffková a kol. (2008).

Jako studentku oboru Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině, mě zajímal vztah obyvatel k životnímu prostředí ve svém okolí. Otázka č. 14 měla zjistit, zda se dotazovaní věnují třídění odpadu. Ve městě třídí odpad většina dotazovaných a stejně tomu tak je i na vesnici. Je očividné, že tento systém funguje i na venkově, což mi jen potvrdilo, že obyvatelé mají dobrý vztah ke svému domovu.

V dnešní době se věnuje chovu zvířat spíše většina lidí, ať je to na vesnici nebo ve městě. Překvapivý byl účel chovu. Čekala jsem, že na vesnici bude převládat chov užitkový. Výsledky ale ukázaly, že chov zájmový dominuje i na vesnici a užitkovému chovu se věnuje jen pouhých 31% z dotazovaných. Tento fakt jen potvrzuje, že na vesnici dochází k městskému stylu života, jak uvádí Ouředníček (2002).

Z otázky, která se zaměřila na pěstování plodin, je zřejmé, že se lidé v dnešní době přiklánějí k samozásobitelství. Není až tak překvapivé, že na vesnici si vlastní plodiny pěstuje 70% dotazovaných. Podobné tomu tak je i u lidí žijících ve městě, kde si vlastní plodiny pěstuje více jak polovina dotazovaných. K pěstování využívají například balkony nebo zahrádkářské kolonie, kde mohou i relaxovat. Tento fakt dokazuje, že i lidé ve městě jsou úzce spojeni s přírodou a že se zde odráží jihočeský kraj jako venkovský region.

Jak uvádí Bartoška a kol. (2011), po roce 2000 se v České Republice začíná měnit směr migrace. Zatímco dříve převažovala migrace z venkovských oblastí do měst, dnes se situace mění a venkovské oblasti s kvalitním přírodním nebo i sociokulturním prostředím migrací rostou.

Základním důvodem stěhování je potřeba osob měnit trvalé bydliště. Mezi důvody podmiňující migraci na venkov převažuje snaha žít v kvalitnějším životním prostředí, blíže k přírodě a mnohdy v jiném typu komunity, než nabízí městské prostředí.

I když objektivní data ukázala zřejmé rozdíly mezi městem a venkovem, z dotazníků přesto vyplynulo, že jsou obyvatelé obou obcí s kvalitou života spíše spokojeni. Sousedovice jsou sice hůře vybaveny, ale leží pár kilometrů od města, kde získají vše potřebné pro uspokojení svým potřeb. Strakonice jako město plní všechny potřeby svých obyvatel, ale ukázalo se, že jsou obyvatelé úzce spjati s přírodou. To jen dokazuje fakt, že se hranice mezi venkovem a městem stírají a že se jižní Čechy právem označují za venkovský region, jak uvádí i Majerová (2009).

Tato bakalářská práce může mít i praktické využití. Její výstupy budou poskytnuty decizní sféře tj. obecním úřadům, což může přispět ke zlepšení kvality života v obcích a ke zlepšení spokojenosti obyvatel.

6. SEZNAM LITERATURY

Knižní zdroje:

BARTOŇOVÁ, M. – PIPEKOVÁ, J. – VÍTKOVÁ, M. Integrace handicapovaných na trhu práce v mezinárodní dimenzi. 1. vydání. Brno: MSD, 2005. 201 s. ISBN 80-86633-31-4.

BARTOŠ, Michael, Drahomíra KUŠOVÁ a Jan TĚŠITEL. Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2011, 196 s. ISBN 9788087154496.

BLAŽEK, B. (1998): Venkov města média. Slon, Praha, 362s.

BUMBOVÁ, Monika. Kvalita života mužů a žen. České Budějovice, 2010. 65 s.

CZÁKOVÁ, G. (2009): Teoretické východiska sídelní identity. Časopis: Geografické štúdie roč. 13, č. 2, Banská Bystrica, s. 16 - 27.

DUFFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. Sociologie životního stylu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 237 s. ISBN 9788073801236.

GEIST, Bohumil. Sociologický slovník. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1993, 647 s. ISBN 8085605287.

GREMLICA, T. (2002): Neuspořádaný, neregulovaný a z dlouhodobého hlediska neudržitelný růst městských aglomerací. In Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. 1.vyd., s. 21-38. Praha: Ústav pro ekopolitiku

HALL, P. (2002): Urban and Regional Planning. Routledge, Londýn, 231 s.

HOLÁTOVÁ, Darja, KRNINSKÁ, Růžena a kol. Lidské zdroje v rozvoji venkova. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012, 271 s. ISBN 9788087197578.

JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 258 s. ISBN 9788024736792.

JANOTKA, K. (1999): *Venkovská turistika a agroturistika*. Střední odborná škola cestovního ruchu, Pardubice, 107s.

KLENER, Pavel a Miloslav PETRUSEK. *Velký sociologický slovník*. 1., A-O. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996, 747 s. ISBN 80718416411.

KOMINÁČKÁ, J. *Moderní informační technologie pro podporu vyhodnocení prostorových indikátorů kvality života: aplikace ve venkovské krajině jižní Moravy*, 1. vyd. Brno: Konvoj, ISBN 978-80-7302-162-7, s. 141.

KONVIČKA, M.: *Podíl kompozice na atraktivitě urbánního prostředí města*. Časopis: Urbanismus a územní rozvoj, Ročník VIII – číslo 1/2005.

KOUŘILOVÁ, Jana. *Synergie vztahu město-venkov*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012, 61 s. ISBN 9788087197448.

KOUŘIMOVÁ, Andrea. *Kvalita života ve venkovských obcích v chráněných oblastech a mimo ně případová studie Sušicko*. České Budějovice, 2014. 84 l.

KRATOCHVÍL, P. (2012): *Architektura a veřejný prostor – texty o architektuře*. Zlatý řez Praha, 164 s.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie nemoci*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2002, 198 s. ISBN 8024701790.

LAUKO, V. (2001): *Mestské sídla Slovenska a ich trvaloudržateľný rozvoj*. Časopis: Geografické štúdie, roč. 13, č. 8, Banská Bystrica, s. 59 - 79.

MAJEROVÁ, Věra a Irena HEROVÁ. Český venkov 2007: studie Jihočeského a Ústeckého kraje. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, c2008, 246 s. ISBN 9788021317680.

MAJEROVÁ, Věra a Irena HEROVÁ. Český venkov 2008: proměny venkova. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, c2009, 187 s. ISBN 9788021319110.

MAJEROVÁ, Věra a Jaroslav ČMEJREK. Český venkov 2005: rozvoj venkovské společnosti. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, c2005, 163 s. ISBN 8021312742.

MAJEROVÁ, Věra. Sociologie venkova a zemědělství. Praha: Credit, 2000, 246 s.

MAREŠ, J. a kol. Kvalita života u dětí a dospívajících I. 1. vydání. Brno: MSD, 2006. 228 s. ISBN 80-86633-65-9.

MATLOVIČ, R. (2002): Teoreticko – metodologický rámec komplexnej geografickej interpretácie priestorovej štruktúry mesta. Prešovská univerzita, Prešov, 173s.

OUŘEDNÍČEK, M. (2002): Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu. In: Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky, Ústav pro geopolitiku, Praha, s. 39 -54.

PAYNE, J. a kol., Kvalita života a zdraví. 1. vydání. Praha: TRITON. 2005. 629 s. ISBN 80-7254-657-0.

PĚLUCHA, M., VIKTOROVÁ, D., BEDNAŘÍKOVÁ, Z. (2009): Možnosti nastavení efektivní politiky pro rozvoj venkova v Evropské unii. Acta Oeconomica Pragensia. č. 5, s. 53 – 69. ISSN 0572-3043.

PĚLUCHA, Martin. Venkov na prahu 21. století: venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostní ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů měst a venkova v globalizované ekonomice. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012, 319 s. ISBN 9788087197493.

PERLÍN, R. (2008): Venkov, typologie venkovského prostoru. MVCR, Praha, 21s.

PERLÍN, Radim a Martina HUPKOVÁ. Venkovy a venkované: doprovodná publikace k výstavě. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010, 11 s.

PTÁČEK, P. (1998): Suburbanizace – měnící se tvář zázemí velkoměst. Geografické rozhledy 7 (5), Praha, s.134–137.

Rynda, I. (2009): Trvale udržitelný rozvoj. Praha: Centrum pro otázky životního prostředí Univerzita Karlova.

SVOBODOVÁ, A. (2008): Regionální hodnocení kvality života. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Brno.

SÝKORA, L. (2002): Suburbanizace a její důsledky: výzva pro výzkum, usměrňování rozvoje území a společenskou angažovanost. In: Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, Praha, s. 9–19.

ŠARAPATKA, B. a kol. (2010): Agroekologie: východiska pro udržitelné zemědělské hospodaření. Bioinstitut, o.p.s., Olomouc ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Univerzitou Palackého v Olomouci, s. 440, ISBN 9788087371107.

TUREK, Josef a Jarmila OBORSKÁ. Malý sociologický slovník. Vyd. 1. Praha: Svoboda, 1970, 614 s.

VAĎUROVÁ, Helena, MÜHLPACHR Pavel. Kvalita života: teoretická a metodologická východiska. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 143 s. ISBN 8021037547.

Internetové zdroje:

[1] Zákon o životním prostředí [online]. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z:

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-17>

[2] Internetový portál Suburbanizace [online]. [cit. 2015-04-09]. Dostupné z:

http://www.suburbanizace.cz/01_teorie_suburbanizace.htm

[3] Krajská správa ČSÚ v Českých Budějovicích. Charakteristika Jihočeského kraje [online]. [cit. 2015-04-21].

https://www.czso.cz/csu/xc/charakteristika_kraje

[4] Oficiální portál obce Sousedovice [online]. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z:

www.sousedovice.info

[5] Oficiální portál města Strakonice [online]. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z:

<http://www.strakonice.eu/>

7. PŘÍLOHA

Příloha č. 1

Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Klára Zachová a jsem studentkou Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Nyní pracuji na bakalářské práci, která se zabývá tématem porovnání kvality života na venkově a ve městě. Tímto bych Vás chtěla požádat o zodpovězení následujícího dotazníku, který je zcela anonymní. Získané údaje budou použity výhradně do bakalářské práce. Zakroužkujte, prosím, odpovědi, které nejlépe vystihují Váš názor. Předem děkuji za čas, který věnujete tomuto dotazníku.

1. Jste:

- Žena
- Muž

2. Jaký je Váš věk?

- Do 20 let
- 21 -35 let
- 36 – 50 let
- 51 – 65 let
- Více než 66 let

3. Kde žijete?

- V obci Sousedovice
- Ve městě Strakonice

4. Jak dlouho zde žijete?

- Méně než 5 let
- Více než 20 let
- Od narození

5. Bydlíte:

- V panelovém domě
- V rodinném domě
- Jinde (prosím vypište)

6. Vlastnictví nemovitosti:

- Osobní vlastnictví
- Pronájem
- Družstevní

7. Do školy/ za prací:

- Dojíždím
- Nedojíždím

8. Jaká je Vaše hlavní výdělečná činnost?

- Zaměstnanec
- Podnikatel
- Student
- Důchodce
- Nezaměstnaný
- V domácnosti
- Mateřská dovolená
- Jiné

9. Jak jste celkově spokojen/a s kvalitou života ve městě/obci?

- Velmi spokojen/a
- Spíše spokojen/a
- Ani spokojen/a, ani nespokojen/a
- Spíše nespokojen/a
- Velmi nespokojen/a

10. Jak jste spokojen/a v jednotlivých oblastech? (zatrhněte: 1=velmi spokojen/a, 2=spíše spokojen/a, 3=neutrální, 4=spíše nespokojen/a, 5=velmi nespokojen/a)

	1	2	3	4	5
Dostupnost a kvalita zdravotních služeb					
Dostupnost a kvalita sociální péče					
Dostupnost a kvalita vzdělávacích zařízení					
Dostupnost a kvalita kulturních akcí					
Vstřícnost pracovníků Městského/obecního úřadu					
Fungování policie					
Kvalita bydlení					
Dostupnost a počet parkovacích míst					
Úroveň hromadné dopravy					
Úroveň školských zařízení					
Úroveň bezpečnosti					
Úroveň sportovního vyžití					
Úroveň možnosti nakupování					
Stav veřejných budov					
Stav komunikací					
Stav chodníků					
Celkový vzhled obce/města					

11. Zajímáte se o dění ve městě/obci?

- Ano
- Ne

12. Pokud ano, odkud nejčastěji dostáváte informace?

- Přímo od pracovníků úřadu
- Známí/přátelé
- Webové stránky
- Noviny
- Jinak

13. Jak jste spokojen/a s nabídkou volného času?

	1	2	3	4	5
Procházka po městě/obci a okolí					
Knihovny					
Koncerty					
Plesy					
Sportovní akce					
Restaurace/bary/hospody					
Kina					
Vzdělávací akce					
Kavárny					

14. Třídíte odpad?

- Ano
- Ne

15. Pokud ne, proč jej netřídíte?

- Nechce se mi
- Nedostupné kontejnery (500 m a dále)
- Nevím, proč bych to měl/a dělat
- Jiný důvod (vypište jaký)

16. Jak jste spokojen/a s činností města/obce v oblasti životního prostředí a jeho stavem?

	1	2	3	4	5
Celkový pohled na činnost v oblasti životního prostředí					
Celkový pohled na stav životního prostředí					
Počet kontejnerů na tříděný odpad					
Umístění těchto kontejnerů					
Péče o veřejnou zeleň					
Stav veřejné zeleně					
Hluk z dopravy					
Kvalita ovzduší					

Míra prašnosti					
Nakládání s odpady					
Stav veřejných ploch					
Čistota a vzhled bydliště					
Počet sběrných míst					

17. Chováte zvířata?

- Ano
- Ne

18. Pokud ano, k jakému účelu?

- Zájmový chov (pes, kočka a jiní domácí mazlíčci)
- Užitkový chov (drůbež, skot...)

Pokud chcete, můžete vypsát, která zvířata chováte.

19. Pěstujete si vlastní plodiny? (ovoce, zelenina, bylinky)

- Ano
- Ne

Pokud ano, můžete uvést, které a kde je pěstujete (zahrada, balkon...)

20. Který z uvedených dopravních prostředků využíváte nejčastěji?

- Automobil
- Autobus
- Vlák
- Motocykl
- Nevyužívám ani jeden z uvedených dopravních prostředků

21. Využíváte hromadnou dopravu?

- Ano
- Ne

22. Jaký je Váš názor na dopravní dostupnost hromadné dopravy?

	1	2	3	4	5
Četnost denních spojů					
Dostupnost okolních měst a obcí					
Umístění zastávek					
Stav autobusů					

23. Jak vnímáte bezpečnost ve městě/obci?

	1	2	3	4	5
Bezpečnost osob ve dne					
Bezpečnost osob v noci					
Pro movitý majetek (dům...)					
Pro nemovitý majetek (auto...)					
Pro děti (na hřišti, v parku...)					
Pro chodce (dobrý stav chodníků, bezpečné přechody...)					
Přítomnost problémových míst (časté krádeže, přepadávání...)					

24. V jaké oblasti spatřujete problémy? (možno zaškrtnout více možností)

Silný hluk z dopravy	
Nedostatek možností trávení volného času	
Přítomnost nebezpečných dopravních úseků	
Nedostatek obchodů a služeb	
Kriminalita a vandalismus	
Nečinnost městského/obecního úřadu	
Nečinnost policie	
Špatná úroveň sociální péče	
Špatná úroveň zdravotní péče	
Špatná úroveň dopravní dostupnosti	
Špatný stav veřejného prostoru (parky, komunikace, náměstí, zastávky...)	
Volně pobíhající psi a psí exkrementy	
Pohyb bezdomovců	
Nedostatek pracovních příležitostí	
Něco jiného	

25. Které směry rozvoje jsou pro Vás prioritou?

Více dětských hřišť	
Více sportovních hřišť	
Více mateřských škol	
Více základních škol	
Kvalita dopravních komunikací	
Kvalita chodníků	
Podpora podnikání	
Zkrášlení města/obce pro obyvatele a návštěvníky	
Podpora hromadné dopravy	
Něco jiného	

26. Doporučil/a byste Vaše město/obec k životu svým blízkým/příbuzným?

- Ano
- Ne

Níže, prosím, vypište jakékoliv připomínky k dotazníku nebo k dané problematice.